

Archeologienota

Sint-Baafs-Vijve, bouw vispassage en renovatie stuw

Deel 1: Verslag van Resultaten

Titel

Archeologienota Sint-Baafs-Vijve, bouw vispassage en renovatie stuw. Deel 1: Verslag van Resultaten

Auteur

Christine Swaelens

Erkende archeoloog

BAAC Vlaanderen bvba
OE/ERK/Archeoloog/2015/00020

BAAC-Projectnummer

2020-0338

Plaats en datum

Gent, 26 februari 2020

Reeks en nummer

BAAC Vlaanderen Rapport 1377
ISSN 2033-6896

Wettelijk depot

KBR

Inhoud

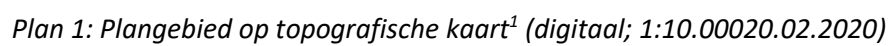

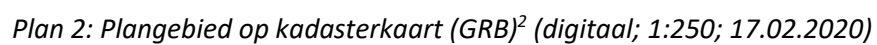
1	Beschrijvend gedeelte.....	1
1.1	Administratieve gegevens	1
1.2	Juridisch kader en onderzoektraject	4
1.3	Aanleiding	4
1.4	Huidige situatie en geplande werken	5
1.4.1	Huidige situatie	5
1.4.2	Geplande werken en bodemingrepen	9
1.5	Randvoorwaarden	14
2	Bureauonderzoek	15
2.1	Werkwijze en strategie	15
2.1.1	Onderzoeksdoelstelling	15
2.1.2	Onderzoeksvragen	15
2.1.3	Methoden en technieken	15
2.2	Assessment	17
2.2.1	Landschappelijk kader	17
2.2.2	Historisch kader	26
2.2.3	Cartografische bronnen	33
2.2.4	Archeologisch kader	39
2.3	Synthese onderzoeksresultaten	42
2.3.1	Datering en interpretatie onderzoeksterrein	42
2.3.2	Archeologische verwachting.....	42
2.3.3	Syntheseplan	42
2.4	Besluit	44
2.4.1	Potentieel op kennisvermeerdering	44
2.4.2	Afweging noodzaak verder vooronderzoek.....	44
2.4.3	Keuze onderzoeksmethode	45
2.4.4	Afbakening onderzoeksterrein	46
3	Samenvatting	48
4	Lijsten.....	49
4.1	Figurenlijst	49
4.2	Plannenlijst	49
4.3	Tabellenlijst	49
5	Bibliografie	50

1 Beschrijvend gedeelte

1.1 Administratieve gegevens

Naam site	Sint-Baafs-Vijve, bouw vispassage en renovatie stuw		
Ligging	Leiesas, Sint-Baafs-Vijve/Sint-Eloois-Vijve, Wielsbeke/Waregem, provincie West-Vlaanderen		
Kadaster	Gemeente Wielsbeke (Sint-Baafs-Vijve), Afdeling 3, Sectie C, Percelen 37014C0116/00B000 en 37014C0115/00F002: Gemeente Waregem (Sint-Eloois-Vijve), Afdeling 6, Sectie A, Percelen 34035A0051/08_000, 34035A0051/04A000, 34035A0051/07_000, 34035A0051/06_000, 34035A0051/05_000, 34035A0076/06_000, 34035A0095/02B000 en openbare weg.		
Coördinaten	Noordwest:	x: 82665.52	y: 178346.10
	Noordoost:	x: 82797.99	y: 178363.53
	Zuidwest:	x: 82693.85	y: 178244.67
	Zuidoost:	x: 82800.59	y: 178231.61
Projectnummer BAAC Vlaanderen	2020-0338		
Bureau- onderzoek	Projectcode	2020B26	
	Erkende archeoloog	Christine Swaelens (Erkenningsnummer: 2016/00150)	
	Betrokken actoren	/	
	Betrokken derden	/	

¹ AGIV 2020f

² AGIV 2020c

1.2 Juridisch kader en onderzoekstraject

In het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden, verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Het doel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen of, indien dit niet kan, het formuleren van maatregelen voor vervolgonderzoek waarbij het erfgoed *ex situ* wordt behouden.

Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen worden vernietigd, is een archeologisch onderzoek nodig. In eerste instantie wordt een **bureauonderzoek** uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het plangebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het plangebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het plangebied, kan het aangewezen zijn de gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren te onderzoeken middels een landschappelijk bodemonderzoek, een veldkartering en/of een geofysisch onderzoek. Deze onderzoeken maken alle deel uit van het **vooronderzoek zonder ingreep in de bodem**. Indien op basis van de resultaten van alle nodige facetten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem niet voldoende informatie verzameld kan worden om een onderbouwde uitspraak te doen aangaande de beslissing tot behoud *in situ*, vrijgave of opgraving van het terrein, moet in een volgende fase een vooronderzoek met ingreep in de bodem worden uitgevoerd.

Het doel van het eventueel **vooronderzoek met ingreep in de bodem** is een archeologische evaluatie van het terrein. Dit houdt in dat het archeologisch erfgoed opgespoord, geregistreerd, gedetermineerd en gewaardeerd wordt en dat de potentiële impact van de geplande werken op de archeologische resten wordt bepaald. De hiervoor aangewezen methoden zijn archeologische boringen, proefputten en/of proefsleuven. Onderdeel van de evaluatie is dat er mogelijkheden gezocht worden om een eventuele site *in situ* te behouden of, indien dit niet kan, het opstellen van een programma van maatregelen voor vervolgonderzoek (ruimtelijke afbakening, diepteligging, strategie, doorlooptijd, te voorziene natuurwetenschappelijke onderzoeken en conservatietechnieken, voorstel onderzoeksvragen) in de vorm van een opgraving. Het vooronderzoek is uitgevoerd conform de Code van Goede Praktijk 4.0.

1.3 Aanleiding

Naar aanleiding van een aanvraag bij een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen heeft BAAC Vlaanderen bvba een archeologienota opgemaakt. Op het terrein zal door de initiatiefnemer de bouw van een vispassage en renovatie van een stuw gerealiseerd worden. De geplande werken zullen plaatsvinden binnen het huidige gabarit van de sluis en het bodemarchief onverstoord laten. De werfinrichting kan daarentegen een directe bedreiging betekenen voor potentieel aanwezig archeologisch erfgoed. Eens het archeologisch bodemarchief aangetast of vernield wordt, betekent dit een onomkeerbaar informatieverlies.

De totale oppervlakte van het plangebied *Sint-Baafs-Vijve, bouw vispassage en renovatie stuw* bedraagt ca. 17.000 m², de geplande bodemingrepen hebben een oppervlakte van ca. 7.600 m². Het valt buiten een beschermde archeologische site, ligt niet in een archeologisch vastgestelde zone en komt niet voor op de kaart met gebieden waarin geen archeologische waarden (meer) te verwachten

zijn (GGA, gebieden geen archeologie).³ Daarnaast werden voor het plangebied en de directe omgeving geen waarden voor 'beschermde onroerend erfgoed' opgenomen in het Geoportaal. Wel is de sluis een vastgesteld bouwkundig element '*Sluis op de oude Leiearm*' en opgenomen als erfgoedobject.⁴ Het betreft een sluis op de oude Leiearm, op de grens tussen Sint-Baafs-Vijve (Wielsbeke) en Sint-Eloois-Vijve (Waregem). In 1940 wordt de oude sluis en stuw uit 1863 zwaar beschadigd. Pas in 1953 wordt een nieuwe sluis en stuw in gebruik genomen. De sluis is opgebouwd uit betonnen wanden en twee doorstromingsgaten. De machinekamer is opgebouwd in bruine baksteen met beglaasde lichtstrook met roedeverdeling. Omlopend bevindt zich een looppad met balustrade en afgeronde hoeken.

Aangezien het plangebied volledig buiten woon- of recreatiegebied is gelegen, nl. deels in park- en deels in industriegebied, en de totale oppervlakte van de bodemingreep 5.000m² of meer bedraagt en de aanvrager publiekrechtelijk is, is volgens het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 een archeologienota vereist. Deze archeologienota, waarvan akte genomen door het agentschap Onroerend Erfgoed, wordt bij de stedenbouwkundige aanvraag gevoegd.

1.4 Huidige situatie en geplande werken

1.4.1 Huidige situatie

De eerste sluis en de stuw van 1863 werden in 1940 zwaar beschadigd. Na de oorlog werd een eerste nieuwe sluis in gebruik genomen in 1949. Uit gegevens van het kadaster blijkt dat in 1961 het nieuwe sasgebouw (sluis en stuw) in gebruik werd genomen. Op de oever van de Leie werd eveneens in 1961 een elektromechanische sluis opgetrokken op het grondgebied van Sint-Baafs-Vijve. Hierdoor werd scheepvaart voor schepen van meer dan 30 ton mogelijk. Door de kanalisatie van de Leie in de tweede helft van de jaren 70 en eerste helft van de jaren 80, geraakte deze sluis volledig in onbruik.⁵

De bestaande oever ter hoogte van de jachthaven bestaat uit een Deense kaaimuur. Dit is een vloerplaat uit gewapend beton met erbovenop een kopbalk uit ongewapend beton. Onder de vloerplaat bevindt zich een paalfundering uit palen in gewapend beton met tegen de waterlijn een damplankenrij van het type BZ II (Figuur 1).

De bestaande oever ter hoogte van de voorhavens van de oude sluis is opgebouwd uit een ongewapende, getrapte gewichtsmuur gefundeerd op palen. De paalfundering bestaat uit palen in gewapend beton. Tegen de waterlijn bevindt zich ook een damplankenrij van het type BZ II (Figuur 2).

De sluiswand zelf is opgebouwd uit ongewapend beton. Er is enkel onderaan wapening voorzien om de verbinding te maken met de gewapende, betonnen vloerplaat van de sluiskolk (zie Figuur 2-3). Op de rechteroever is opnieuw een damplankenrij voorzien van het type BZ II (Figuur 3).

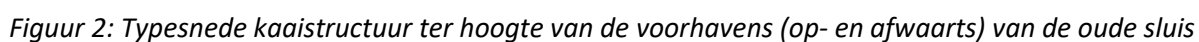
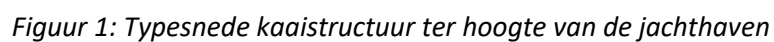
Opwaarts van de sluis situeert zich de jachthaven "Waregem Yacht Club". De jachthaven telt een 50-tal ligplaatsen waar plezierboten zich aanleggen aan de voorziene steiger uitgerust met de nodige voorzieningen voor water en elektriciteit (Figuur 4). De aanlegsteiger is bovendien uitgerust met 17 vingerpielen en een kraan om boten tot 26 voet in en uit het water te hijsen (Figuur 5). Op de oever zelf situeert zich het clubhuis dat voorzien is van doucheblokken en sanitair (gerenoveerd in 2019).

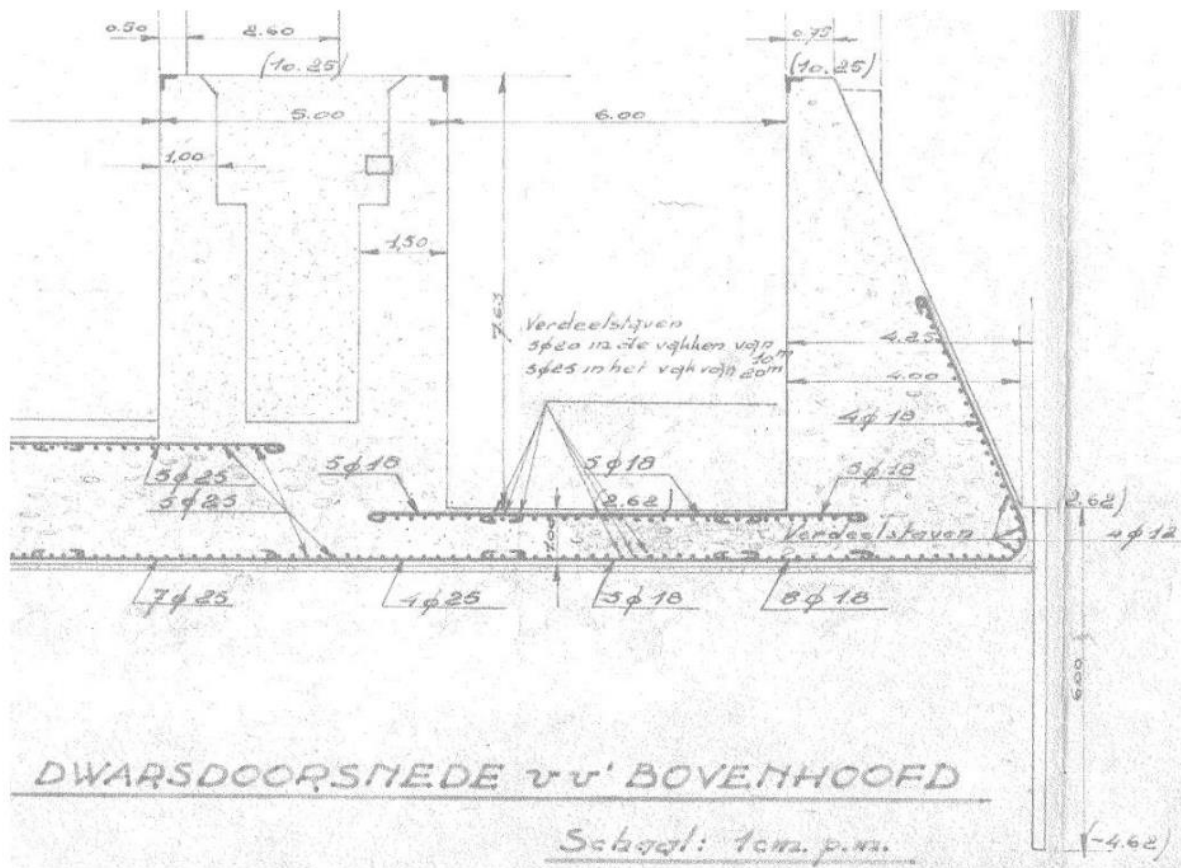
³ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2020.

⁴ IOE 2020 ID 89616

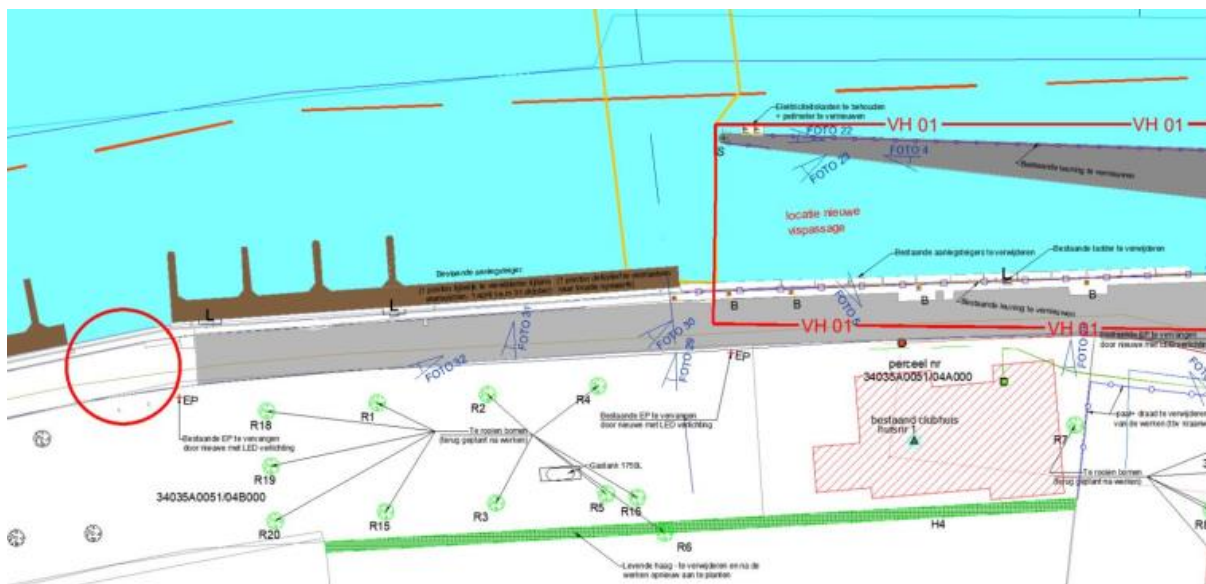
⁵ Informatie verkregen van initiatiefnemer.

Figuur 3: Typesnede sluiskolk (links: wand tussen sluis en stuw, rechts: wand ter hoogte van de rechteroever

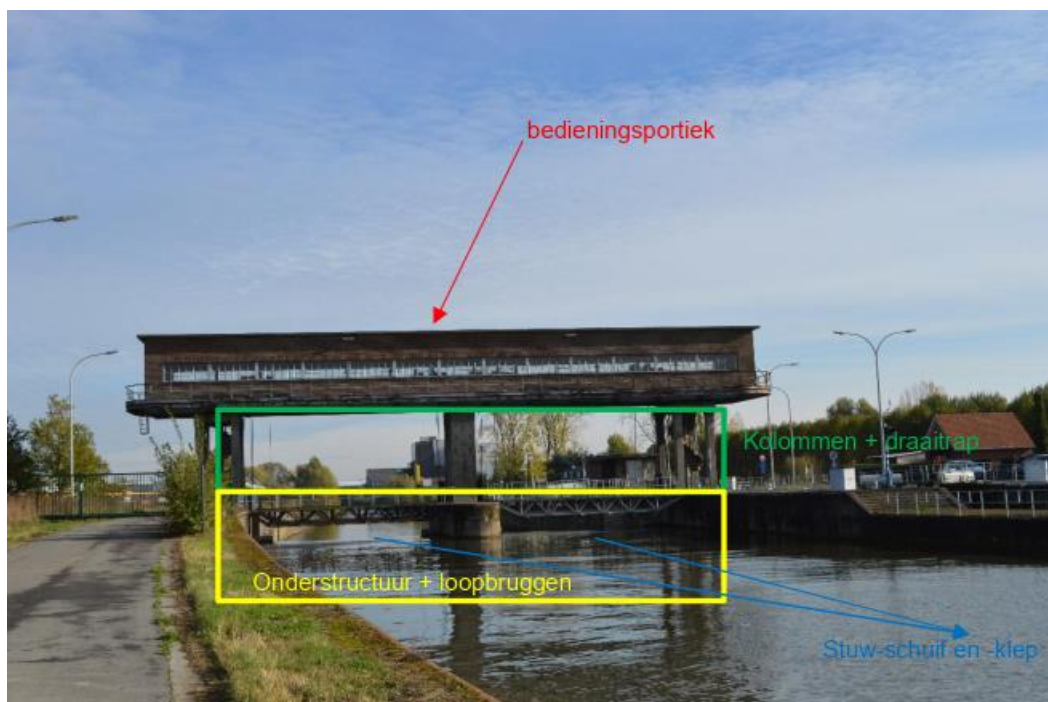

Figuur 4: Aanlegsteiger jachthaven (bruine arcering) uitgerust met een kraan voor het laden en lossen van boten (rode cirkel)

Figuur 5: kraan voor het laden en lossen van boten

Het huidige stuwcomplex bestaat uit de volgende structurele componenten (Figuur 6): het bedieningsportiek, gewapende betonnen kolommen en draaitrap, een betonnen onderstructuur en stalen loopbruggen en als laatste stalen stuwelementen.

Figuur 6: opbouw stuwcomplex

Het huidige bedieningsportiek is opgetrokken in een beglaasde lichtstrook met roedeverdeling en metselwerk. Rondom het portiekgebouw loopt een looppad met balustrade en afgeronde hoeken. De toegang tot het looppad vanuit het gebouw wordt voorzien langs stalen deuren in de (korte) zijwanden. De stalen vloerplaat van het bedieningsgebouw wordt gedragen door een stalen draagstructuur die de belasting overdraagt naar de betonnen kolommen en onderbouw. In de vloer zijn 2 vloerluiken voorzien die kunnen opendraaien. Op deze manier kan men vanop de stuwmuur (linker- en rechteroever) via de draaitrappen het bedieningsportiek betreden. De toegangen zijn wel afgesloten met behulp van hangsloten en enkel toegankelijk mits begeleiding van personeel van De Vlaamse Waterweg nv.

De huidige kolommen van het bedieningsportiek bestaan uit gewapende betonnen kolommen. Op linker- en rechteroever staan deze in een groep van vier kolommen, die met elkaar worden verbonden via een console en onderaan voetplaat met dikte van 75cm. Deze voetplaat zit verwerkt in de sluiswand. Tussen de vier kolommen bevindt zich een draaitrap. Op de centrale stuwmuur bestaat de ondersteuning uit twee brede kolommen die eveneens met elkaar worden verbonden via een console en voetplaat.

De stalen stuwelementen, gelegen in het water, bestaan uit een schuif met daarbovenop een klep (scharnierend gekoppeld aan de schuif). De schuif wordt op en neer getrokken langs een geleiderail verwerkt in de nis van de betonnen wandstructuur.

De jachthaven met aanmeermogelijkheden voor pleziervaart is gelegen opwaarts van de stuw. De toegang tot de stuw wordt in huidige situatie verhinderd middels een gespannen stalen kabel voorzien van rood-witte waarschuwingsborden. Deze kabel is gespannen vanaf linkeroever waar deze is bevestigd aan de kaaimuur, tot aan de opwaartse geleidewand van de sluis.

1.4.2 Geplande werken en bodemingrepen

Algemeen

De opdrachtgever plant op het terrein de renovatie van de stuw de bouw van een vispassage en aanvaarbeveiliging. Deze werken worden voorafgegaan door de aanleg van tijdelijke werfzones. Hierbij worden eventueel in het plangebied aanwezige archeologische waarden mogelijk vernietigd. De aard en omvang van de ingrepen worden hieronder beschreven.

De toekomstige werkzaamheden kunnen ingedeeld worden in drie grote handelingen:

1. de bouw van een **vispassage** op de zijarm van de Leie binnen de oude sluis (Klasse I) te Sint-Baafs-Vijve (inclusief elektromechanica);
2. de renovatie van het bestaande **stuwcomplex** (vernieuwen bedieningsportiek (inclusief de kolommen) en het conserveren en deels vervangen van de stalen stuwelementen (inclusief elektromechanica);
3. de bouw van een **aanvaarbeveiliging** ter hoogte van de nieuwe vispassage en opwaarts van de bestaande stuw.

In navolging van de project-MER dienen volgende vergunningsplichtige handelingen te worden uitgevoerd:

- Aanvraag tot vegetatiewijziging op rechteroever (op linkeroever zijn de bomen gelegen binnen industriegebied en is geen compensatie vereist. Echter vraagt de gemeente Wielsbeke om een heraanplant van bomen binnen de gerooide zone, namelijk “het inrichtingsplan D’Hooie vraagt aan de aanpalende bedrijven een groenscherm te voorzien, de heraanplant kan hier versterkend werken”);
- **Werfinrichting** waarvan de zone ruimer is dan de projectzone beschreven in de project-MER;
- Verlengen van de aanwezige vergunning voor de elektrische cabine.

Voor de bouw van de vispassage en renovatie van de stuw worden nog andere handelingen uitgevoerd die **niet-vergunningsplichtig** zijn, namelijk:

- Herstellen van leidingen (als gevolg van de werfinrichting);
- Herstellen van de riolering van de twee woonkavels op rechteroever (als gevolg van de werfinrichting);
- Herstellen van de wegenis waar nodig (ten gevolge van de voorziene werfinrichting);
- Vernieuwen van leuningen;
- Afbreken van bedieningsgebouw op sluiswand en garage op woonkavel Leiesas nr. 4 (garage wordt daarna terug gebouwd volgens de reeds vergunde toestand).

1. De bouw van een vispassage

De vispassage wordt gebouwd binnen de bestaande klasse I-sluis (met zijn voorhavens op- en afwaarts) zodat de vissen kunnen migreren van afwaarts naar opwaarts op de Leie. De sluis is niet meer operationeel waardoor de werken geen hinder vormen voor het verkeer op de zijarm van de Leie. Verder is de bovenkant van de wanden van de vispassage gelegen op +8.50 mTAW terwijl de bovenkant van de kolkmuur van de sluis ligt op +10.25 mTAW. Hierdoor steekt de vispassage niet uit boven het maaiveld. Vanaf de oever zullen enkel de constructies voor de schuiven van de vispassage boven het huidige maaiveld niveau uitsteken.

Bij het bouwen van de vispassage wordt getracht om zoveel mogelijk van de oude sluis te behouden. Echter zullen toch een paar elementen worden verwijderd:

- De aanlegsteigers binnen de opwaartse voorhaven van de sluis (ruimte nodig voor de installatie van de vispassage); Een van de te verwijderen aanlegsteigers, zal worden gerecupereerd en opwaarts gelegd worden.
- De opwaartse stalen sluisdeuren (in slechte staat);
- De afwaartse stalen sluisdeuren (in slechte staat);
- De elektrische kasten bovenop de kamers voor de bediening van de op- en afwaartse sluisdeuren (worden mee verwijderd met de sluisdeuren);
- De vizels voor bediening van de op- en afwaartse sluisdeuren (worden mee verwijderd met de sluisdeuren);

- De leuning op de kaaimuur, de sluiswand en de geleidewanden (worden vervangen door nieuwe, uniforme hekwerk met een hoogte van 1,8 m)
- De betonnen drempel ter hoogte van de opwaartse sluisdeuren (ruimte nodig voor de installatie van de vispassage);
- Het bedieningsgebouw op de sluiswand (in functie van het creëren van een afwaartse inlaat en de lokale bediening wordt bovendien nu voorzien in de portiek van de gerenoveerde stuw).
- De afwaartse peilmeter binnen de sluiskolk (wordt verwijderd in functie van de installatie van de vispassage);
- De bolder ter hoogte van het bedieningsgebouw (in functie van het creëren van een afwaartse inlaat);
- De garage van de bestaande woning langs de Leiesas met huisnummer 4 (wordt na de werken opnieuw opgebouwd in dezelfde reeds vergunde stijl);
- De ladders op de opwaartse geleide-/oeverwand en in de sluiskolk (worden verwijderd in functie van de installatie van de vispassage). De laddernissen worden opgestort tot +8.50 mTAW;
- De 15 verlichtingspalen op rechteroever worden vervangen door 15 nieuwe verlichtingspalen met LED verlichting (eigendom van De Vlaamse Waterweg nv.). De nieuwe palen worden geplaatst op dezelfde positie van de oude verlichtingspalen.
- De camerapalen van de jachthaven, gepositioneerd opwaarts van de sluis tot aan de los- en laadportiek van de jachthaven, worden tijdelijk verwijderd. Na de werken worden deze teruggeplaatst op de huidige positie.

2. Renovatie van bestaande stuwcomplex

De renovatie van het stuwcomplex omvat de volgende taken:

- Volledige afbraak en vernieuwing van het bedieningsportiek waarbij de volledige bovenbouw vervangen zal worden;
- Één op één vervangen van de aandrijving van de stuwelementen;
- Afbraak van alle betonnen kolommen tot aanzetniveau en vervangen door nieuw in situ gestorte kolommen. Ook de draaitrappen uit gewapend beton worden vervangen;
- Conserveren van de stuwschuiven en -kleppen;
- Indien vereist na inspectie: herstellen van de betonnen stuwmuur en stuwvloer ter hoogte van de stuwelementen.

3. Bouw aanvaarbeveiliging

De kabel vanaf linkeroever die bevestigd is aan de kaaimuur enerzijds en aan de opwaartse geleidewand van de sluis anderzijds, dient vervangen te worden. Er komt enerzijds een vaste aanvaarbeveiliging ter beveiliging van de vispassage, anderzijds een wegneembare aanvaarbeveiliging ter hoogte van de stuw, zodat de stuw steeds bereikbaar is voor een onderhoudspont.

Werfzones

Rondom het plangebied worden op verschillende locaties werfzones voorzien. Het betreft op de rechteroever de voortuinen van twee woonpercelen, een deel van een paardenweide (stockageplaats voor materiaal, wc, werfkeet, ...) en voor het laden en lossen van boten zal een draaizone voorzien worden.

Er wordt voorzien in een steenslagverharding op een steenslagfundering met **uitgraving van 25cm** onder het maaiveld op volgende locaties:

- **Tijdelijke voetweg** als toegang naar de afwaartse aanlegsteiger;
- **Tijdelijke voetweg** voor de buurtbewoners van de twee woningen;
- **Tijdelijke voet- en fietsweg** langs de achtertuinen vanaf Emiel Clausstraat naar de jachthaven (draaicirkel).

Er wordt voorzien in een steenslagverharding tot aan de top of een steenslagfundering met een laagje asfalt (vrij te kiezen door de aannemer, wordt open gelaten in OMV-aanvraag) met een **uitgraving van 25cm** onder het maaiveld op de volgende locaties:

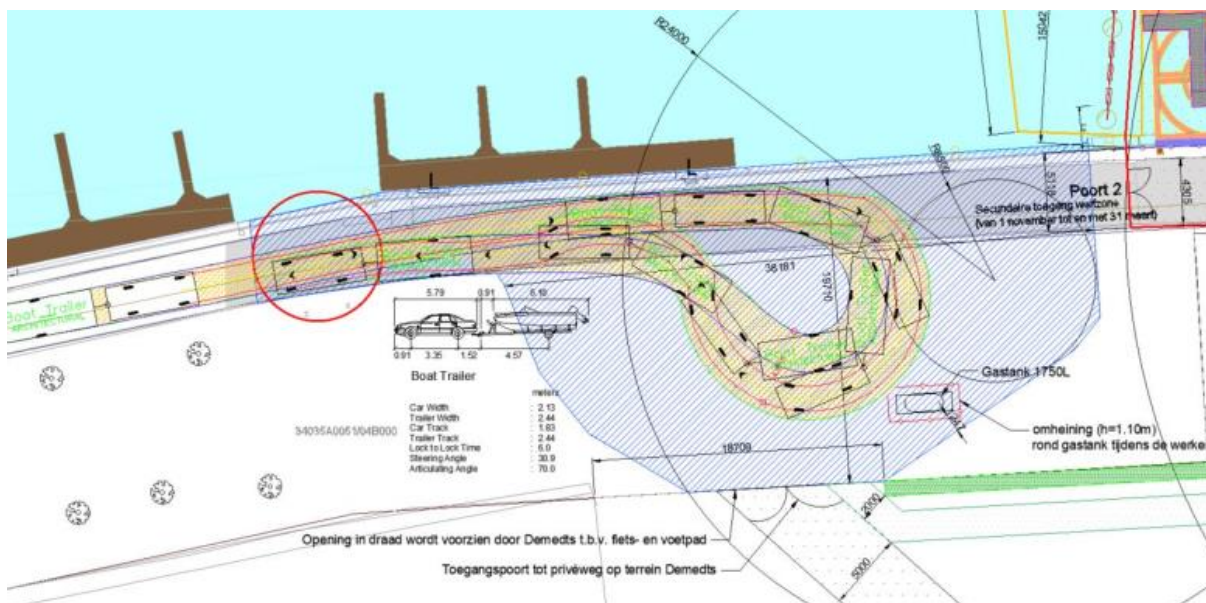
- **Parkeerplaatsen** voor werfpersoneel, binnen de werfzone;
- **Parkeerplaatsen** voor de buurtbewoners van de 2 woningen;
- **Parkeerplaatsen** voor de bezoekers van afwaartse aanlegsteiger.

Voor de **draaicirkel** (de kleinste is locatie waar kraan rijdt) ter hoogte van het clubhuis wordt voorzien:

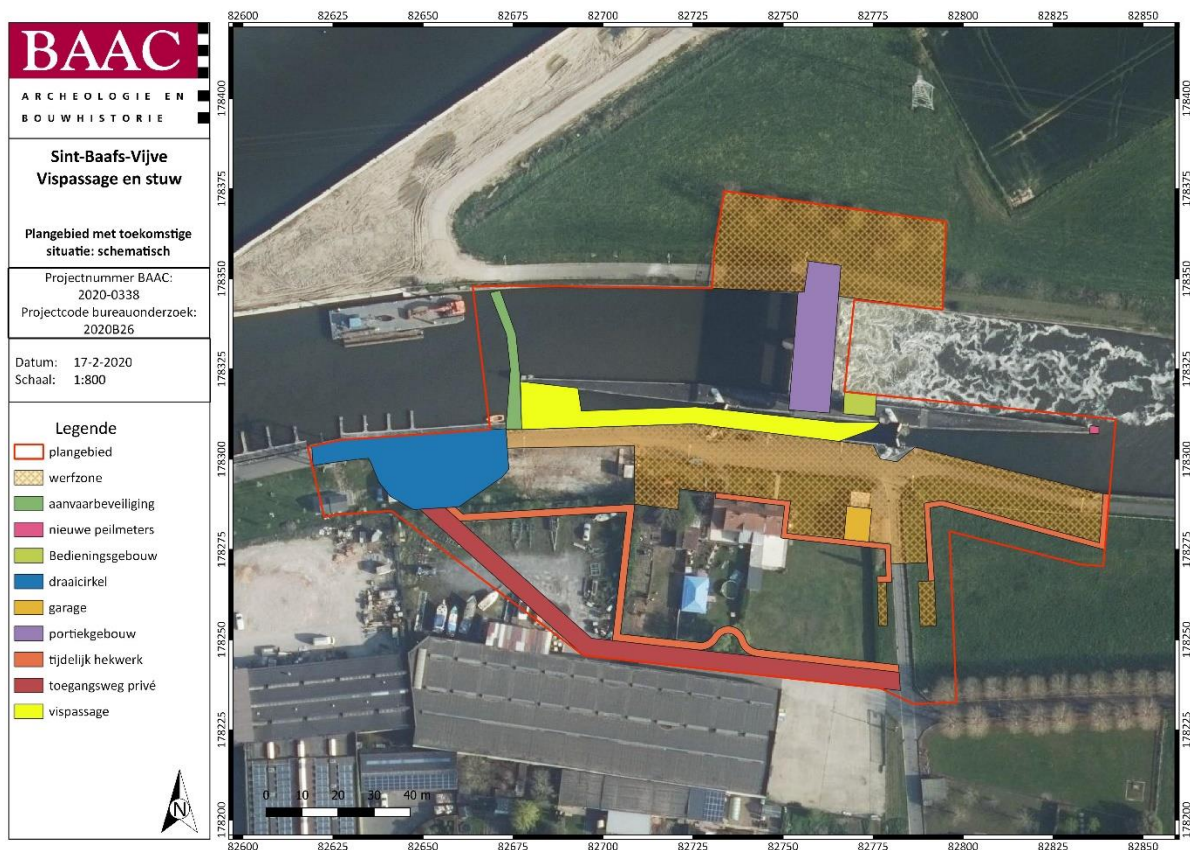
- Een steenslagfundering met een dikte van 40cm geplaatst op een geotextiel.
- Bovenop de steenslagfundering wordt ter hoogte van de positionering van de kraan en het rijtraject van de 100 ton kraan van Demedts draglineschotten geplaatst met een dikte van 20cm. De draglineschotten liggen op een zekere afstand van elkaar. Tussen de draglineschotten wordt de zone opgevuld met steenslag en betonpuin zodat een vlak plateau wordt gecreëerd. De randen van het kraanplateau en het rijtraject van de kraan van Demedts worden afgewerkt onder een talud zodat de auto's met boten zich kunnen draaien bovenop de draagstructuur van de kranen.

Voor de grote draaicirkel wordt **uitgegraven tot 40cm** onder het maaiveld. Indien verkozen wordt om de draglineschotten eveneens onder het maaiveld te plaatsen wordt **60cm** onder het maaiveld uitgegraven.

Figuur 7: Draaicirkel op terrein van het clubhuis en locatie van laad- en losportiek (rode cirkel)⁶

Plan 3: Plangebied met weergave van toekomstige inplanting⁷ op orthofoto⁸ (digitaal; 1:1; 17.02.2020)

Impactanalyse

⁶ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

⁷ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

⁸ AGIV 2020d

- De bouw van een vispassage zal plaatsvinden binnen het gabarit van de Leie.
- De vernieuwing van de stuw (nieuwe peilmeters, bedieningsgebouw, portiekgebouw) zal plaatsvinden binnen het bestaande gabarit van de stuw.
- De bouw van de aanvaarbeveiliging zal eveneens plaatsvinden binnen het gabarit van de Leie.
- Voor de werfzones, tijdelijke rijweg, e.a. geldt volgende impact:
  - Voet- en fietswegen en parkeerplaatsen = 25 cm -MV afgraven (ophoging met steenslagverharding en/of steenslagfundering)
  - Draaicirkel = max. 60 cm -MV.

Gezien de werkzaamheden gepaard zullen gaan met grote druk (compactie), dient rekening gehouden te worden met een buffer van 40 cm. M.a.w. zullen de werkzaamheden tot max. 100 cm -MV de bodem verstoren.

1.5 Randvoorwaarden

Vanwege het feit dat het terrein nog in gebruik en verhard is, betreft het hier een archeologienota met uitgesteld vooronderzoek. Dit houdt in dat de ingreep in de bodem zoals gesteld in het programma van maatregelen op een later tijdstip - nadat de verharding is verwijderd - uitgevoerd dient te worden.

2 Bureauonderzoek

2.1 Werkwijze en strategie

2.1.1 Onderzoeksdoelstelling

Een bureauonderzoek kadert binnen een archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem. Het archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem bereikt het doel van archeologisch vooronderzoek, het vaststellen van de aan- of afwezigheid van een archeologische vindplaats, zonder de mogelijk aanwezige archeologische resten wezenlijk aan te tasten. Het bureauonderzoek bereikt het doel van archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem door de studie van gekende of ontsloten informatiebronnen.

2.1.2 Onderzoeksvragen

Volgende onderzoeksvragen zullen in dit bureauonderzoek behandeld worden:

- Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens en welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?
- Is er via archeologisch onderzoek of waarnemingen op aanpalende of nabijgelegen percelen reeds info beschikbaar over de dikte en de opbouw van het aanwezige bodemarchief?
- Zijn er archeologische waarden aanwezig binnen het onderzoeksterrein?

Indien er archeologische waarden aanwezig zijn binnen het onderzoeksterrein:

- Wat is de aard van deze waarden?
- Wat is de impact van de geplande bodemingrepen op deze waarden?

2.1.3 Methoden en technieken

Het doel van het bureauonderzoek is de formulering van een archeologische verwachting van de onderzoekslocatie. Deze verwachting wordt opgesteld op basis van gekende landschappelijke, geologische, archeologische, historische en geografische bronnen.

Een eerste stap bij het formuleren van een archeologische verwachting voor de onderzoekslocatie is deze te situeren binnen een breder landschappelijk kader. Hierbij wordt beroep gedaan op de gekende geografische en geologische bronnen en kaarten.

Administratieve en geografische kaarten:

- GRB/kadasterkaart
- Topografische kaart
- Orthofoto
- Tertiairgeologische kaart
- Quartairgeologische kaart
- Bodemkaart

De basis van de desktopstudie bestaat verder uit een historische studie van de onderzoeklocatie en haar directe omgeving. Hierbij wordt de gekende archeologische en historische vakliteratuur over de onmiddellijke omgeving van het plangebied geconsulteerd.

Een bijkomende belangrijke bron van informatie is het historisch kaartmateriaal. Op basis van deze oude kaarten kan een beeld worden gegeven van de evolutie van de bebouwing in het plangebied door de eeuwen heen, maar met dien verstande dat de draad slechts kan opgepikt worden vanaf het moment dat de eerste kaarten voor het gebied verschenen. Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op deze kaarten geen garantie dat er niets geweest is. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijke bouwwerken zoals stadsomwallingen, kerken, kloosters en kastelen weergegeven en was er geen of weinig aandacht voor de burgerlijke architectuur. Het was vaak niet de bedoeling om de huizen in detail of juist weer te geven. Pas vanaf de 19^e eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kadasterkaarten. Een concrete huisgeschiedenis is uit het cartografisch materiaal alleen niet af te leiden. De kaarten kunnen wel ondersteunend werken. Naast de gangbare historische kaarten is ook Cartesius geraadpleegd.⁹

Volgende historische kaarten werden opgezocht en geanalyseerd:

- CAI-kaart
- Villaretkaart
- Ferrariskaart
- Atlas der Buurtwegen
- Poppkaart
- Vandermaelenkaart
- Figuratieve kaart uit 1767

Er werden geen externe specialisten betrokken bij dit onderzoek en geen wetenschappelijke advisering ingewonnen bij derden.

---

⁹ CARTESIUS 2020

2.2 Assessment

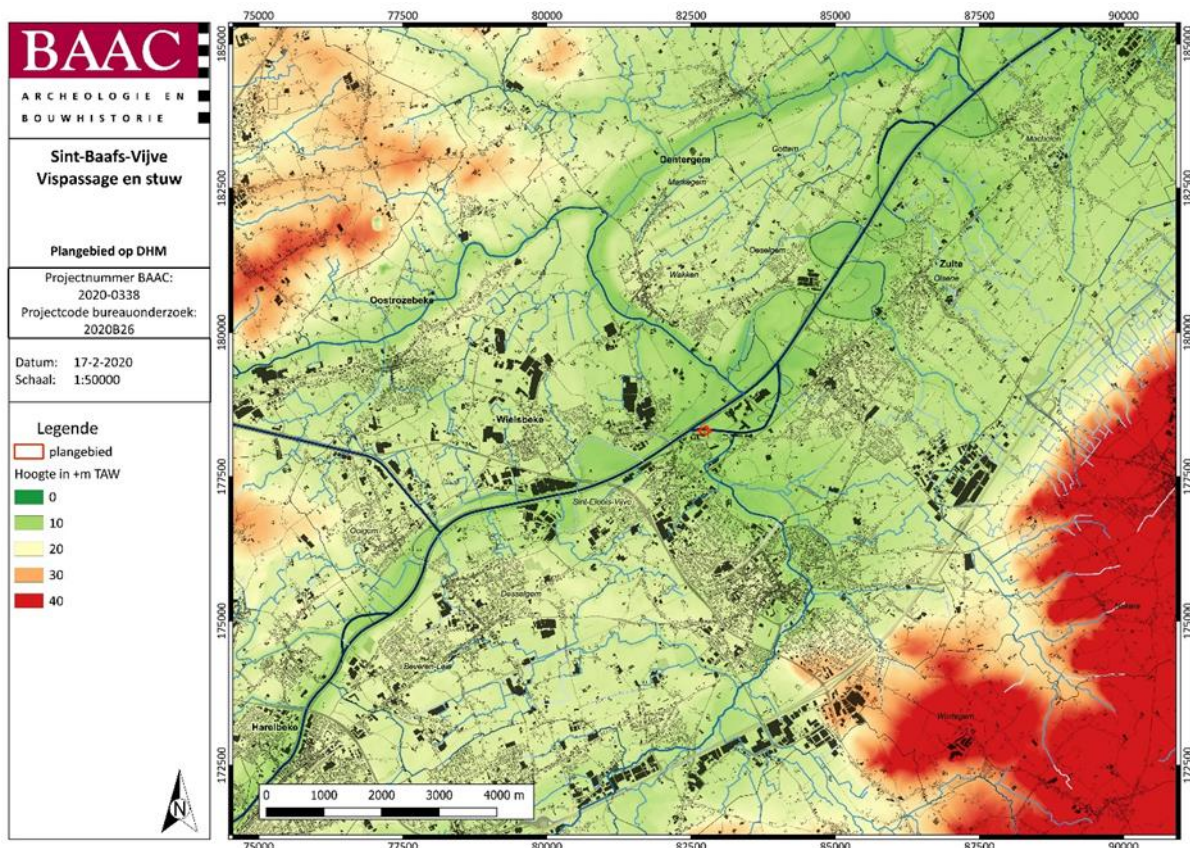
In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de beschikbare kennis inzake bodemkunde, geomorfologie, historie, cartografie en archeologie met betrekking tot het plangebied en omgeving. Deze informatie vormt de basis voor de archeologische verwachting van het onderzoeksgebied.

2.2.1 Landschappelijk kader

Topografische situering

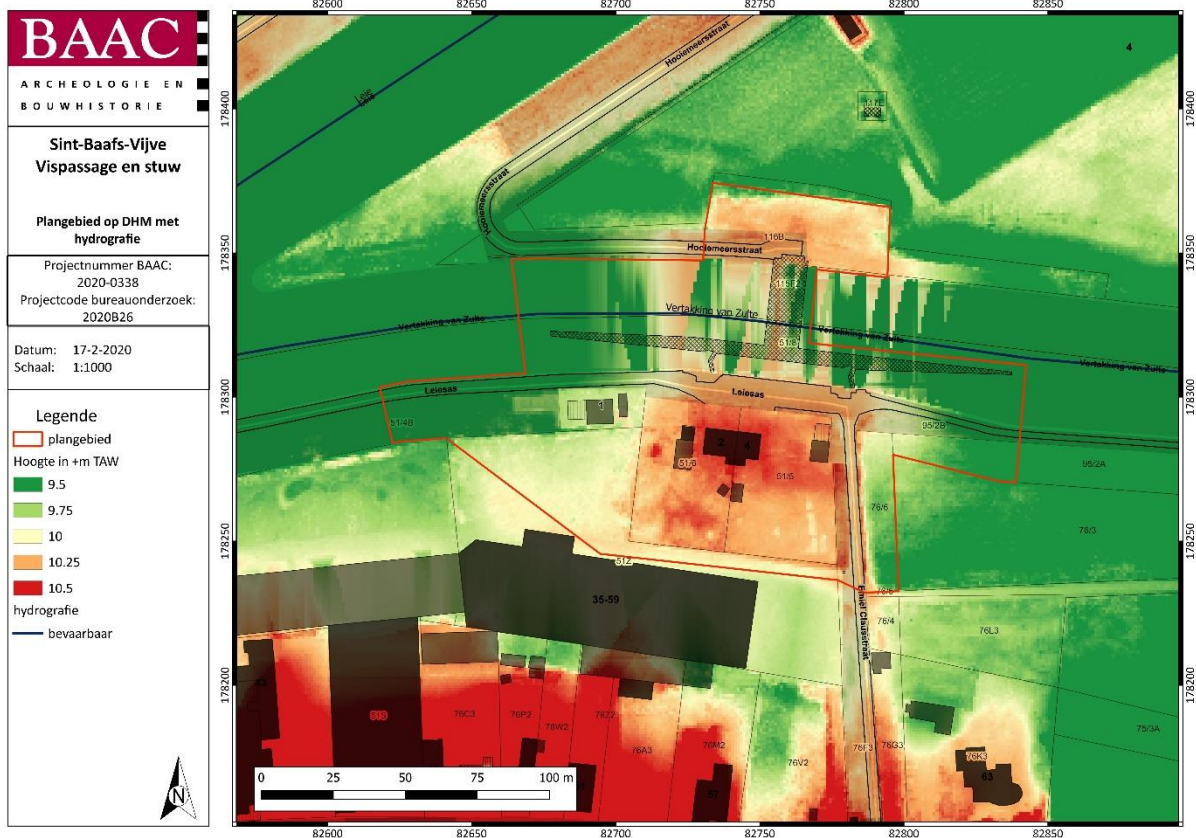
De exacte locatie van het plangebied is weergegeven op Plan 1 en Plan 2. Het plangebied is gelegen aan een aftakking van de Leie tussen de gemeentes Sint-Baafs-Vijve en Sint-Eloois-Vijve, ten oosten van Wielsbeke en ten noordwesten van Waregem. De Leie stroomt ten westen van het plangebied met een zuidwest-noordoost oriëntatie.

De omgeving rond het projectgebied bevindt zich volgens het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) tussen +9 m TAW en +70 m TAW (Plan 4). Ten noordwesten loopt de hoogte op tot ca. +40 m TAW en in het oosten-zuidoosten tot +70 m TAW. Het plangebied zelf bevindt zich tussen +9 m TAW en +10,5 m TAW (Plan 5).

Plan 4: Plangebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM)¹⁰ met waterwegen (digitaal; 1:1; 17.02.2020)

¹⁰ AGIV 2020b

Plan 5: Plangebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM)¹¹ met waterwegen (digitaal; 1:1; 17.02.2020)

Landschappelijke situering

Het plangebied is in geomorfologisch opzicht gelegen in de Vlaamse Vallei, langs de Leie. De Vlaamse Vallei (Figuur 8) is een depressie (in feite een complex van deels bedolven thalwegen) die vanaf het midden-cromerien door fluviatiele processen is uitgeschuurd tot diep in het paleogeen- en neogeensubstraat en in de loop van het weichseliaan opgevuld is geraakt. De dikte van dit jong-quartaire opvulpakket kan meer dan 25 m, en plaatselijk zelfs tot 30 m bedragen. De Vlaamse Vallei vormt een lange zandige vlakte waarvan de kern is gelegen ten noorden van Gent, tussen Maldegem en Stekene. De hoogte ligt gemiddeld lager dan + 10,00 m TAW. De Vlaamse Vallei heeft oostelijke en zuidelijke uitlopers. De zuidelijke uitlopers vallen min of meer samen met de Leievallei, de Boven-Schelde en Dendervallei. De oostelijke uitlopers strekken zich uit over de as Rupel-Dijle-Demer tot in de buurt van Werchter. In vergelijking met de Scheldevallei komen in de Leievallei dikkere afzettingen over een grotere breedte voor. Het quartaire dek is er dikker en aan de westelijke zijde ook lemiger.¹²

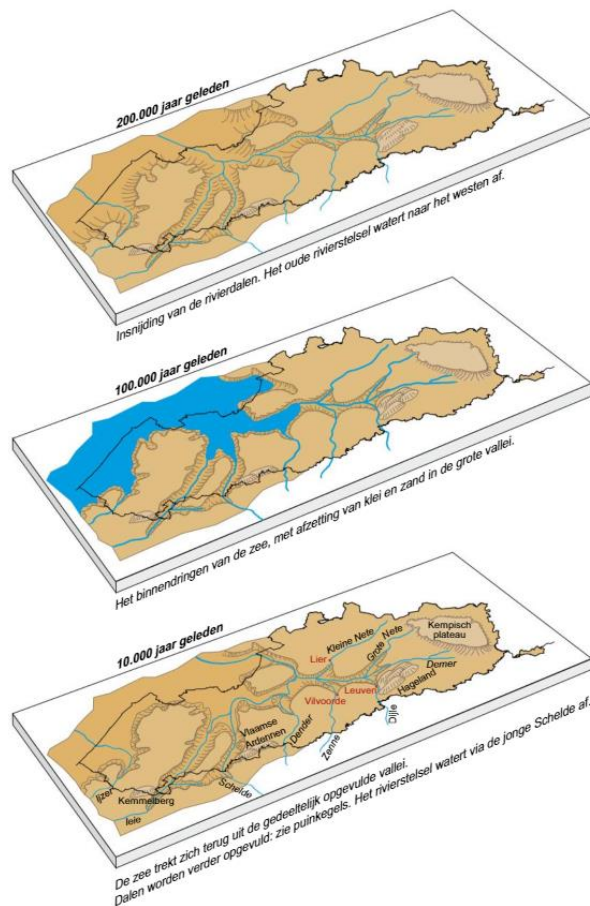
De topografie van de Vlaamse Vallei wordt deels bepaald door tertiaire getuigenheuvels uit het paleogeen en neogeen, die in de ondergrond aanwezig zijn. Tevens komt op het laagterras een microreliëf voor dat is gevormd door eolische dekzanden en boreale stuifzandduinen. Daarnaast zijn lokaal ook niet-geërodeerde restanten van de verwilderde fluvioperiglaciale, pre-holocene dalbodem

¹¹ AGIV 2020b

¹² BORREMANS 2015, p.211

aanwezig in de vorm van donken. Het laagterras wordt ontwaterd door een complex van beekjes waarvan het grootste deel afwatert in de richting van de Leie of de Schelde.¹³

Figuur 8: De vorming van de Vlaamse Vallei in de loop van het pleistoceen.¹⁴

In het laat-pleistoceen (130.000-11.650 BP¹⁵) werd de Vlaamse Vallei in haar definitieve vorm uitgeschuurd, tot diep in het paleogeen- en neogeensubstraat. Het diepste punt van deze uitschuring werd bereikt op de overgang van het eemiaan (130.000-117.000 BP) naar het weichseliaan (117.000 BP-11.650 BP). In deze periode waren de Leie en de Schelde meanderende rivieren met een sterk veranderende loop. De kustlijn kwam gedurende het emiaan ongeveer overeen met de huidige kustlijn. Tijdens het weichseliaan werd het klimaat kouder en verkregen de rivieren als gevolg hiervan een vlechtend geulenpatroon (Figuur 9).¹⁶

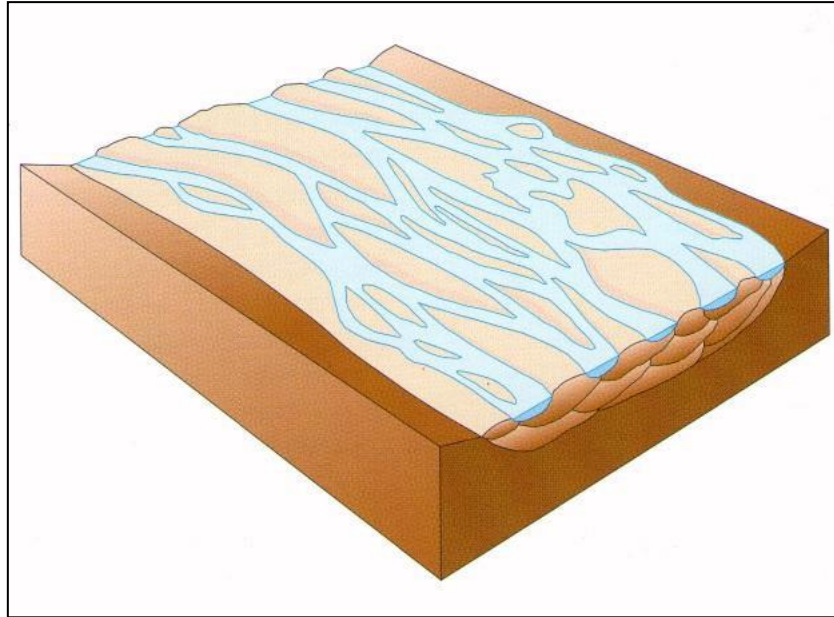
¹³ DE MOOR 2000

¹⁴ CARTOGIS 1999

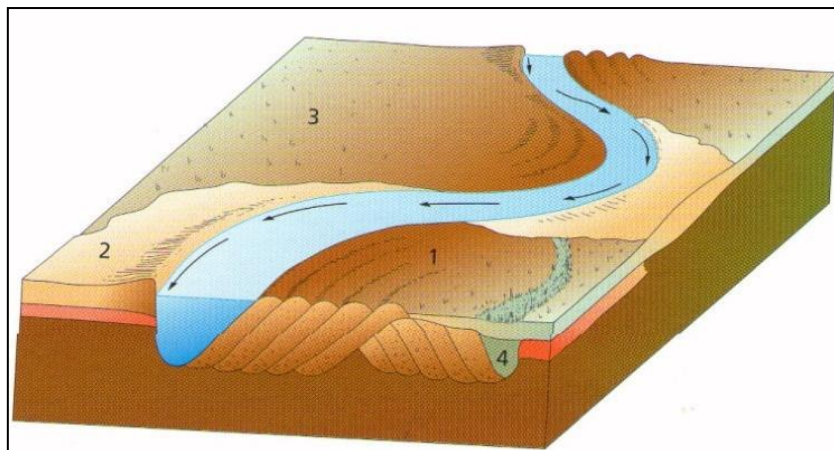
¹⁵ BP = *Before Present*, waarbij het heden gelijkgesteld is met het jaar 1950 n.C.

¹⁶ DE MOOR 2000

Figuur 9: Schematische voorstelling van een vlechtend geulenpatroon, zoals dit in de Vlaamse Vallei actief was in het weichseliaan.¹⁷

Figuur 10: Schematische voorstelling van een meanderend rivierenpatroon, zoals dit in de vallei van de Schelde actief is vanaf het laat glaciaal.¹⁸ 1: Kronkelwaarden (binnenkant van de rivierbocht), 2: Oeverwal (buitenkant van de rivierbocht), 3: Komgronden, 4: Oude, verlande riviermeander.¹⁹

Het vroeg-pleniglaciaal (117.000-76.000 BP) werd gekenmerkt door een zeer koud en vochtig klimaat, vlechtende riviersystemen en de aanwezigheid van permafrost (permanent bevroren ondergrond). Als gevolg van dit laatste waren de insnijdingen beperkt. De beperkte vegetatie zorgde voor onvoldoende bescherming van de hellingen tegen het smeltwater dat in het voorjaar vrijkwam.²⁰ Fluvioperiglaciale accumulatie domineerde en de Vlaamse Vallei werd door geleidelijke aggradatie opgevuld met afbraakmateriaal van het paleogeen- en neogeensubstraat. Tijdens de lente werd door het smeltwater zand en leem afgezet over de ganse breedte van de vallei. Tijdens de daaropvolgende zomer nam het debiet af en trok het water zich terug naar het hoofdstroomgebied. In de actieve geulen werd nog steeds zand afgezet, terwijl in de depressies in de valleivlakte leem sedimenteerde. De fluvioperiglaciale afzettingen zijn opgebouwd uit materialen die onder koude condities werden

¹⁷ VAN STRYDONCK et al. 2000

¹⁸ VAN STRYDONCK et al. 2000

¹⁹ VAN STRYDONCK et al. 2000

²⁰ VERBRUGGEN et al. 1991, pp.360–361

aangevoerd, door regen- en smeltwater van sneeuw of bodemijs, en vertonen een uiteenlopende lithologische opbouw en duidelijke laterale facieswisselingen.²¹

Tijdens het laat-pleniglaciaal (76.000-14.640 BP) trad een zeer koude en droge periode op, waarbij de vegetatie zeer beperkt was en winden vat regen op het zandoppervlak in een schaars begroeide poolwoestijn.²² Hierbij werden dekzandruggen afgezet die transversaal op de toen heersende noord- tot noordwestelijke winden lagen. Door superpositie ontstond een langgerekte dekzandgordel, met een steile, zuidwaarts gerichte lijzijde en een zachte noordwaarts gerichte loefzijde. Het gaat hierbij om een pakket van kalkloze, homogene en goed gesorteerde, fijne tot middelmatig fijne zanden met een dikte van 1 tot 5 m. De noordwaarts gerichte afwatering werd hierdoor afgedamd, waardoor langs de zuidrand van dekzandrug verschillende paleomeren ontstonden. Het verwilderde riviersysteem boog oostwaarts af om via het doorbraakdal van Hoboken en de Beneden-Schelde zijn weg naar de zee te zoeken.²³

Tijdens het laat-glaciaal (de laatste fase van het weichseliaan, 14.640-11.650 BP) en in het holoceen (11.650 BP tot nu) verbeterde het klimaat opnieuw en verkregen de Leie en Schelde opnieuw een meanderend patroon (Figuur 10). Het huidige oppervlak valt dan ook grotendeels samen met dat van de laatste fluvioperiglaciale afzettingen uit het weichseliaan. De rivieren sneden zich vanop dat niveau in, wat mede gefaciliteerd werd door de verdwijnende permafrost, waardoor een laagterras ontstond. Later werden deze vroeg-holocene dalen als gevolg van de stijgende zeespiegel en erosiebasis weer gedeeltelijk opgevuld met alluviale afzettingen.²⁴ Tijdens de koudere dryasperioden binnen het laat-glaciaal werden rivierduinen gevormd door lokale verstuiwing van zanden uit de drooggevalen rivierbeddingen. Soms werden deze tijdens het Holoceen nog eens lokaal herwerkt, waardoor stuifzandduinen ontstonden.²⁵

Gedurende het holoceen heeft de Schelde zich als een *underfit river* ingesneden in de brede vallei. Heden ten dage heeft de rivier een breedte van enkele tientallen meter en slingert zij zich met grote meandervormige kronkels doorheen de valleibodem. In de loop van de 2^e helft van de 19^e en 20^e eeuw werd de loop van de Leie en de Schelde steeds meer rechtgetrokken in het kader van een grootschalig moderniseringsprogramma dat de waterafvoer moest verbeteren en de rivier bevaarbaar maken voor grotere schepen. Hierbij werden dijken aangelegd, oevers verstevigd en oude meanders afgesneden. Als gevolg hiervan werd het historische landschapspatroon deels weggevaagd en werden veel van de oorspronkelijke gras- en meerslanden opgehoogd voor landbouw, industrie en bewoning.²⁶

Paleogeen en neogeen (tertiair)

De tertiaire ondergrond ter hoogte van het plangebied bestaat uit afzettingen van het Lid van Moen (KoMo) (Plan 6), een onderdeel van de Formatie van Kortrijk. Deze formatie omvat verschillende mariene afzettingen die voornamelijk uit kleiige sedimenten met weinig microfossielen bestaan. Deze afzettingen moeten in het vroege tot midden leperiaan gedateerd worden. Het Lid van Moen is echter een heterogene, siltige tot zandige afzetting, waarbinnen wel vaak homogene kleilagen (tot enkele meters dik) voorkomen. Hierdoor is het onderscheid met de onderliggende kleiige afzettingen van het Lid van Saint-Maur vaak moeilijk vast te stellen. De gemiddelde dikte van de afzettingen van het Lid van Moen bedraagt 45 m.²⁷

²¹ BORREMANS 2015, pp.216–217

²² VERBRUGGEN et al. 1991, p.361

²³ BORREMANS 2015, p.219

²⁴ DE MOOR 2000

²⁵ BORREMANS 2015, p.219

²⁶ DE MOOR et al. 1997

²⁷ DE GEYTER 1999

Rondom het Lid van Moen komen lokaal ook afzettingen van het Lid van Aalbeke (KoAo) voor. Dit is een homogene, fijnsiltige kleiige afzetting, die amper tot geen zandfractie bevat. In de Franstalige literatuur wordt deze afzetting ook wel de Argile de Roncq genoemd. In het uiterste zuidelijke deel van het onderzoeksterrein komen lokaal afzettingen van de Formatie van Tielt (Tt) voor. Dit is een mariene afzetting, die algemeen bestaat uit fijn zand, dan naar onderen toe overgaat in een fijnzandige grove silt. Deze Formatie kan in het midden tot late Ieperiaan gedateerd worden.²⁸ In het verleden werd de formatie opgedeeld in het Lid van Egem en het Lid van Kortemark, waarbij het Lid van Egem het fijnzandige deel van de Formatie vertegenwoordigde. Deze onderverdeling werd recent echter tegengesproken door vele veldwaarnemingen, waarna ze verworpen werd.²⁹

Quartair

Volgens de quartairgeologische kaart (1:200.000; Plan 7 en Figuur 11) bestaat de quartaire ondergrond ter hoogte van het plangebied bestaat uit fluviatiele afzettingen (organochemisch en primair inclus), afzettingen van het holoceen en mogelijk tardiglaciaal bovenop eolische afzettingen daterende uit het weichseliaan, mogelijk vroeg-holoceen. Deze bestaan in het noordelijke en centrale gedeelte van Vlaanderen vooral uit zand tot zandleem terwijl in het zuiden deze uit silt (loess) bestaat en/of uit hellingsafzettingen daterende uit het quartair. Daaronder komen fluviatiele afzettingen uit het weichseliaan en het eemiaan voor.³⁰

Op de quartairgeologische kaart (1:50.000, Plan 8) bestaat de ondergrond uit *kof1c*.

(k) holoceen alluviaal kleiig facies

Het betreft voornamelijk lemige klei tot zware klei die ook zandige passages kan vertonen. Dit facies vertoont geen profielontwikkeling, overwegend fijn rivier- en beekalluvium, ook colluvium. Deze facies kunnen overeenkomen met opvullingen van afgesneden meanders, zogenaamde *oxbow lakes*. In dit laatste geval komt wel een dun laminaire klei/silt of leem/zeer fijn zand alternatie voor. Komen voornamelijk voor als rivier- en beekvalleidalbodmafzettingen (Leie).

(o) het tardiglaciaal-holoceen complex

Dit complex is opgebouwd uit klastische sedimenten variërend van klei over leem tot zand, die zowel lateraal als in de diepte vertanden en afwisselen met veenlaagjes en mergellaagjes. Het complex komt voor in riviervalleien van o.a. de Leie. De afzetting in de rivier- en beekvalleien nam waarschijnlijk al een aanvang in het tardiglaciaal en duurde voort tot in het holoceen.

(f) weichseliaan fluvioperiglaciair zandig facies

Het weichseliaan fluvioperiglaciaal sedimentpakket omvat duidelijk twee afzonderlijke zandige lithosomen:

Het onderste zandig complex bestaat overwegend uit middelmatig fijn tot middelmatig grof zand (zwak glauconiethoudend) dat naar onder toe zelfs nog grover wordt en dat talrijke grindelementen en ook schelpresten bevat.

Het bovenste zandig complex bestaat uit middelmatig, fijn zand, met laminae of lenzen middelmatig zand. Ten oosten van de Leie wordt dit zand globaal genomen wat grover. Het is opgebouwd uit een juxtapositie en superpositie van ondiepe (0,5 à 1 m) kruisgelaagde geulvormige structuren met diagonale of tangentiële prograderende interne laminaire gelaagdheid. Aan de basis komt op vele

²⁸ LAGA et al. 2001

²⁹ DE GEYTER 1999

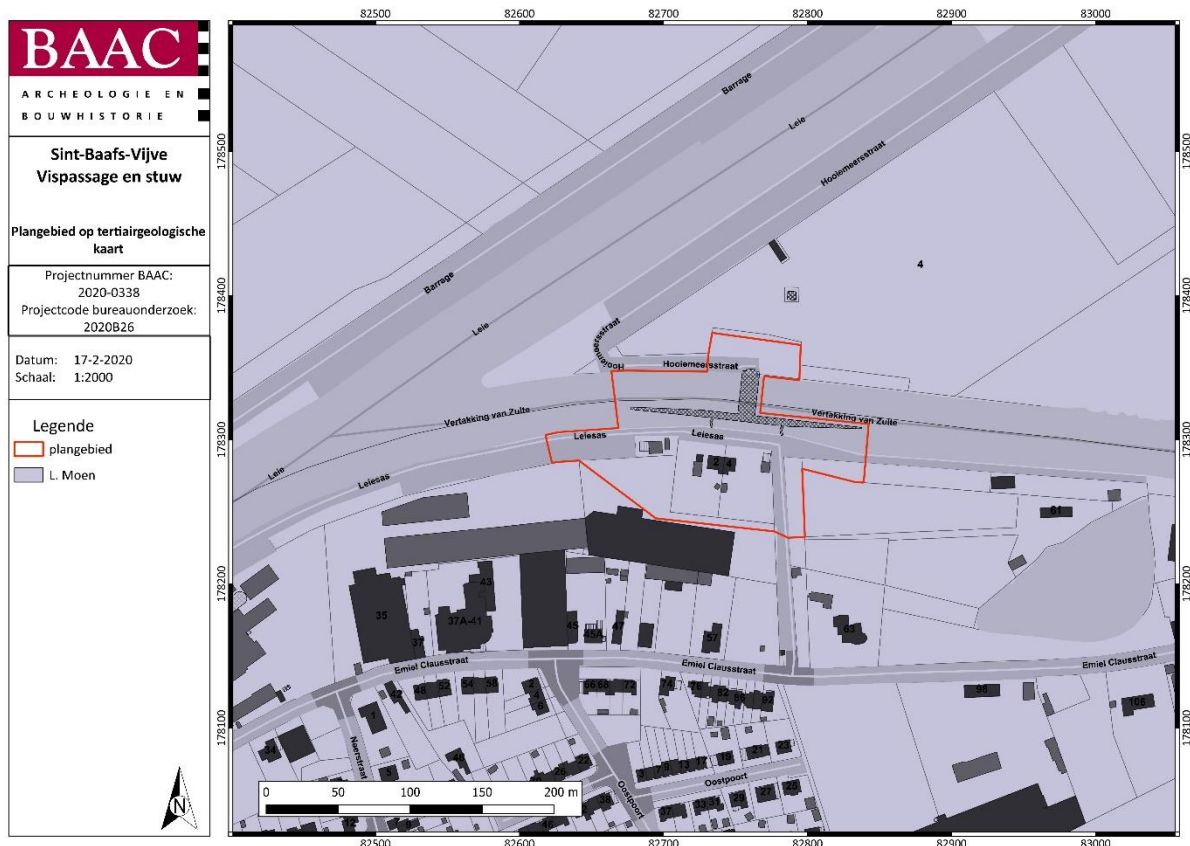
³⁰ AGIV 2020e

plaatsen een dunne, maar duidelijke grindvloer voor. Deze eenheid vertoont cryoturbaties en vorstwiggen.

De zandige lithosomen die de tussenlaag binnenin het lemig complex vormen zijn hoofdzakelijk opgebouwd uit glauconiethoudend, middelmatig zand. Ze werden als intercalaties in het lemig facies beschouwd. De samenstelling van de insluitsels in deze zandige lithosomen kan min of meer vergeleken worden met deze in bovenste zandige eenheid.

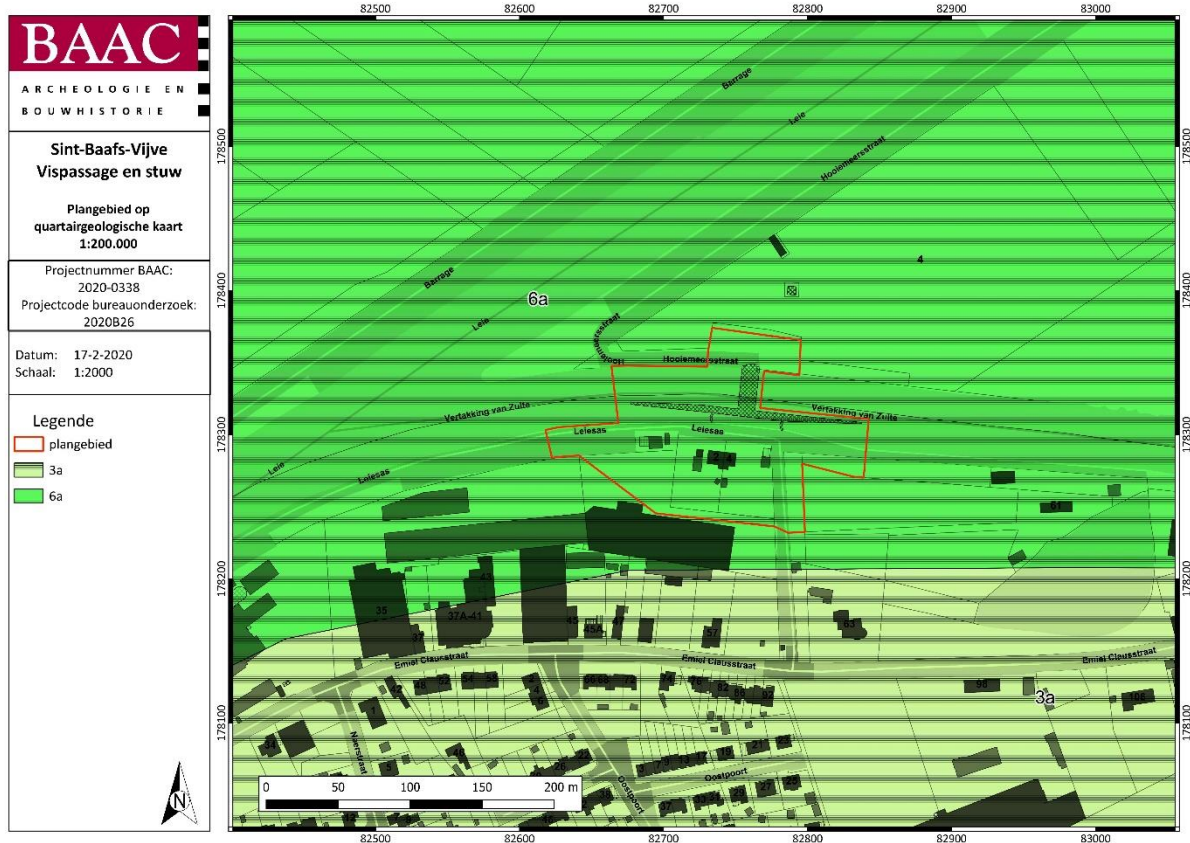
(c) eemiaan fluviatiel of perimarien fijn facies

Het betreft fluviatiele tot soms moerassige en deels perimariene afzettingen gevormd door bezinking van suspensiemateriaal in brede overstromingsvlakten rond meanderende geulen gedurende het eemiaan interglaciaal. Overwegend groengrijze, glimmerrijke, sterk kalkhoudende, zware leem tot lichte klei, met horizontale laminatie met een zekere alternatie van meer en minder leem- tot kleihoudende lamellen. In deze eenheid komen ook enige tussenlagen voor. Plaatselijk kan het sediment zandig zijn. Naar onderen toe komt er soms een zandig lithosoom voor, bestaande uit grijs, kalkhoudend, middelmatig tot grof kwartsrijk zand, met grindfragmentjes.

Plan 6: Plangebied op de tertiairgeologische kaart³¹ (digitaal; 1:50.000; 17.02.2020)

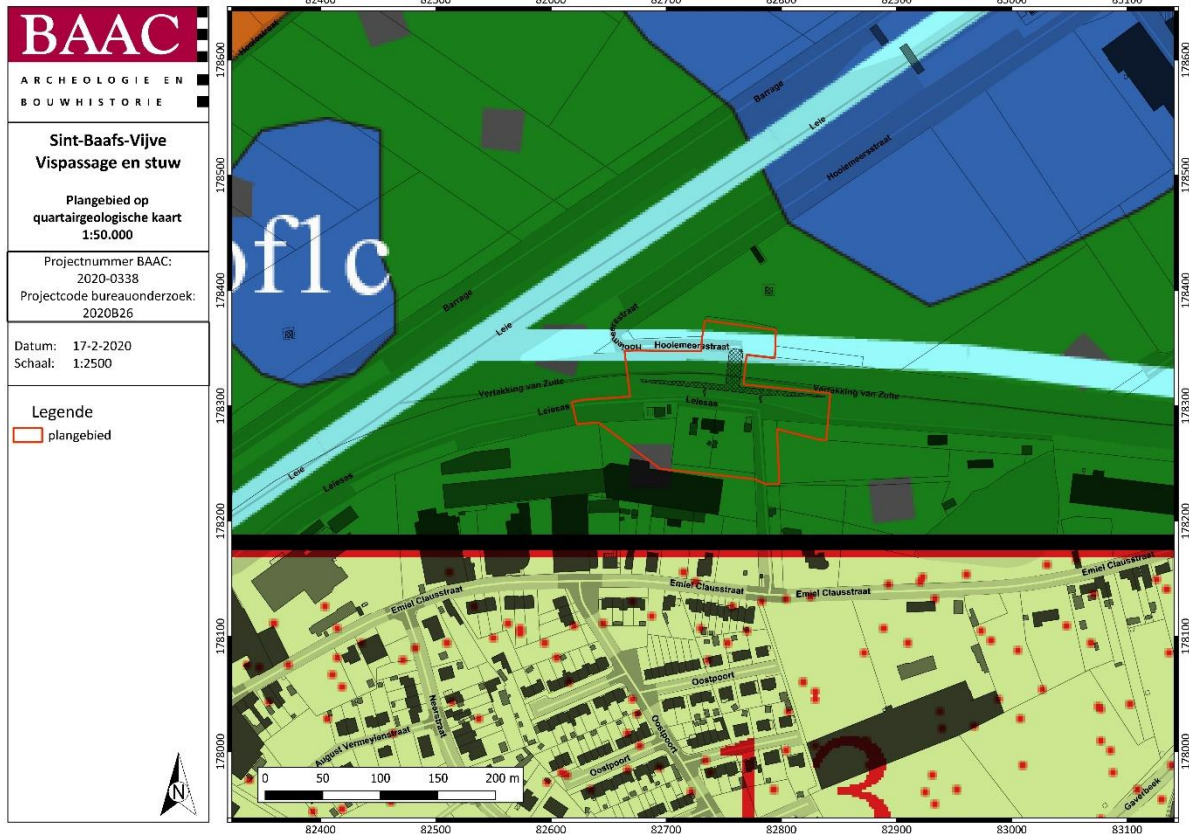
³¹ DOV VLAANDEREN 2020b

Plan 7: Plangebied op de quartairgeologische kaart³² (digitaal; 1:200.000; 17.02.2020)

³² DOV VLAANDEREN 2020c

Plan 8: Plangebied op de quartairgeologische kaart 1:50.000³³ (digitaal; 1:50.000; 17.02.2020)

6a	
FH	* De karteereenheid is mogelijk afwezig. FH Fluviale afzettingen (organochemisch en perimarien inclusie), afzettingen van het Holoceen en mogelijk Tardiglaciaal (Laat-Weichseliaan).
ELPw en/of HQ	
FLPw	
FLPe	
	ELPw Eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holoceen; zand tot zandkleem in het noordelijke en centrale gedeelte van Vlaanderen; silt (loess) in het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen.
	HQ Hellingsafzettingen van het Quartair.
	FLPw Fluviale afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen).
	FLPe Fluviale afzettingen van het Eemiaan (Laat-Pleistoceen).

Figuur 11: Kenmerken van de quartairgeologische kaart betreffende het plangebied³⁴

³³ DOV VLAANDEREN 2020c

³⁴ DOV VLAANDEREN 2020c

De Leieovergang van Vijve wordt gelinkt aan de Romeinse heirbaan van Bavay via Blicquy en Vijve richting Aartrijke, Oudenburg en Wenduine. Deze weg loopt vermoedelijk over de huidige wegen Barrage (Oude Vijvestraat) en Vijvedreef richting noordwesten.

Frankische inwijkelingen vestigden zich op het reeds in cultuur gebracht kouterland van hun voorgangers, nl. de droge gemakkelijk bewerkbare gronden aan de Leieoevers. Zo ontstaan langs de Leie landbouwgemeenschappen.

De heerlijkheid Vive of Vijve strekt zich uit aan weerszijden van de Leie, over de huidige parochies Sint-Baafs-Vijve en Sint-Elooïs-Vijve. In 1046 komt een Lambertus de Vivia voor in de historische bronnen en in 1119 een Walterus de Fivia. Andere vermeldingen van Vijve in schriftelijke bronnen is "Viva" in 1139 en "Fivia" in 1146. De vroegste vermelding van Sint-Baafs-Vijve zelf is "Fivia-Sancti-Bavonis" (1272) en "Sinte-Baefs-Vive" (1277). Naar verluidt wordt de parochie in 1243 al met naam genoemd. In sommige bronnen bestaat er verwarring tussen de heerlijkheden van de Sint-Baafsabdij te Gent en deze van Sint-Baafs-Vijve.

Voor het eerst in 1141 komt de bevestiging van het bestaan van een kerk te Sint-Baafs-Vijve. De akte vermeldt "in Fivia altare quod dicitur Sancti Bavonis". Vermoedelijk wordt de kerk opgetrokken in de eerste helft van de 12^e eeuw, oorspronkelijk een romaanse driebeukige basilicale kruiskerk met halfronde apsis en vieringtoren. De kerk is opgetrokken in de onmiddellijke nabijheid van de Leie, dicht bij 'den aert', de aanlegplaats voor schepen waarlangs bouwmaterialen snel konden worden aangevoerd.

Vanouds behoort de parochie Sint-Baafs-Vijve tot het bisdom Doornik, dekenij Kortrijk (tot 1559).

Aan het einde van de 10^e eeuw bevindt zich in de nederzetting Vijve een kasteel, gelegen aan de oevers van de Leie. Dit zou als steunpunt gediend hebben voor Boudewijn IV, graaf van Vlaanderen (1088-1135) in zijn strijd tegen opstandige Kortrijkzanen. Deze (houten) versterking zou gelegen zijn nabij de Leiebrug, grondgebied van Sint-Baafs-Vijve, tussen de Hooiestraat en Barrage. Na de dood van Karel de Goede in de 12^e eeuw, is een crisis ontstaan waarbij de versterking vermoedelijk is vernield. De site wordt aangeduid op de kaart van J. Malbrancq (1579-1653) uit het begin van de 17^e eeuw, met als opschrift "Vivum castellum". Vermoedelijk is de motte in de 16^e of 17^e eeuw geslecht.

Vanaf de 12^e eeuw wordt de Leie de grens tussen de parochies Sint-Baafs en Sint-Elooïs, die ook wereldlijk uit elkaar gaan. Het territorium van de familie van Vijve wordt verdeeld in de heerlijkheden Vijve-Dendermonds en Vijve-Ainsche en de Burggravië van Vijve. De kerk van Sint-Baafs-Vijve staat dan op rentegrond van de heerlijkheid van Vijve-Dendermonds, die zich uitstreckte over de parochies Oostrozebeke, Wielsbeke, Sint-Baafs-Vijve en Sint-Elooïs-Vijve. In de vroege 14^e eeuw waren de heerlijkheden van Vijve-Dendermonds en van Ingelmunster verenigd, wat aan de heren van Ingelmunster het recht gaf om zich dorpsheren van Sint-Baafs-Vijve te noemen. In het begin van de 15^e eeuw worden ook de heerlijkheden Vijve-Dendermonds en Vijve-Ainsche opnieuw verenigd.

In het laatste kwart van de 13^e eeuw voerde de graaf van Vlaanderen, Gwijde van Dampierre, een Engelsgezinde economische politiek. Daarmee komt hij in aanvaring met zijn leenheer, de Franse koning Filips IV de Schone, waarmee hij in januari 1297 zijn feodale trouw verbreekt. Dit zorgt voor een Franse inval in Vlaanderen. Na de verovering van Ingelmunster wordt in oktober van hetzelfde jaar, na tussenkomst van paus Bonifatius VIII, een tijdelijke wapenstilstand gesloten tussen afgevaardigden van de Franse en de Engelse koning enerzijds en de Vlaamse graaf anderzijds. Dit vindt plaats te Sint-Baafs-Vijve, volgens overlevering op de hoeve "'t Blauw Kasteelke". Deze hoeve staat bekend als het vroegere foncier van de heerlijkheid "ter Mandel" of "ter Mandere", toebehorend aan de heer van Ingelmunster (vanaf 1583 de familie de Plotho d'Ingelmunster). De hoeve gaat mogelijk in oorsprong terug tot de periode van de Grote Ontginningen (1000-1250) als één van de zogenaamde

"Einzelhöfe". Dit zijn grote boerderijen die een niet onbelangrijke rol hebben gespeeld in de ontginning van het landschap in de 11e-13e eeuw. Veelal zijn deze omringd door een gracht en gebouwd op een lichte ophoging als "motte".

Rond 1580 wordt de houten brug over de Leie tijdens godsdienstonlusten verwoest. Daarna is de brug vervangen door een veerdienst die in gebruik blijft tot circa 1780.

Gedurende de 17^e eeuw ondergaat de regio verschillende oorlogen. In de jaren 1644-1648 wordt het gebied diverse malen geplunderd door Franse en Hollandse troepen.

De streek had het meest te lijden onder oorlogsactiviteiten tijdens de Negenjarige Oorlog (1688-1697). Militaire verrichtingen en plundertochten zorgen voor algemene verarming van de bevolking.

Ook in 1658 ondergaat het dorp een algemene plundering van huizen, roof van gewassen en geldopeisingen.

In de 18^e eeuw kent het dorp een periode van herstel. Hierbij wordt o.a. een kostschool opengehouden door Jan Baptist Bytebier. Ook wordt in 1716-1717 ten zuiden van de Leie de steenweg Gent-Kortrijk aangelegd. De verbinding van Sint-Baafs-Vijve en de nabijgelegen parochies met de steenweg gebeurden voornamelijk langs de Leieovergang te Sint-Baafs-/ Sint-Eloois-Vijve, waarover de hertog d'Ursel als burggraaf van Sint-Eloois-Vijve de tolrechten bezat. De Veerpont zorgde voor onveilige situaties waaraan een einde kwam in 1777, wanneer de hertog door de omliggende gemeenten wordt gedwongen opnieuw een brug te installeren. De brug wordt iets meer stroomopwaarts gebouwd, gunstiger voor de scheepvaart. De brug wordt pas in 1779 toegankelijk gesteld, na een verbinding met de bestaande wegen.

Vanaf de tweede helft van de 18e eeuw ontstaat de ontwikkeling van het Leieroten. De Leie wordt de gouden rivier van de vlasnijverheid.

Vanaf 1795 wordt Vlaanderen ingelijfd bij Frankrijk. In de nieuwe administratieve indeling wordt de parochie onderdeel van het "Département de la Lys", kanton Wakken. Dit luidt het einde in van het ancien régime en de traditionele machtsverhoudingen, bezits- en bestuursvormen.

In de 19e eeuw is er uitbreiding van de wegen- en verbetering van de waterwegeninfrastructuur. In 1840-1844 worden opnieuw verbeteringswerken aan de Leie uitgevoerd. Onder deze Tweede Leiekanalisatie wordt een stuk van de Leie rechtgetrokken, waardoor een noordelijke en een zuidelijke arm ontstaat. In 1843 wordt op de noordelijke Leiearm in Sint-Eloois-Vijve een stuw opgeworpen om het peil van de Leie te regelen terwijl op de zuidelijke arm een sas met ophaalbrug en sluisdeuren wordt opgericht. Er wordt een nieuwe weg en brug gebouwd die Sint-Eloois-Vijve met Sint-Baafs-Vijve verbindt. In 1863 wordt aan het sas in Sint-Baafs-Vijve/ Sint-Eloois-Vijve een nieuwe sluis gebouwd in baksteenmetselwerk en voorzien van houten puntdeuren, naar ontwerp van ingenieur Vifquain (ter hoogte van de huidige sluisen). Door de opkomst van het spoorverkeer, tegen eind 19^e eeuw, wordt de uitbouw en het onderhoud van de bevaarbare infrastructuur in de regio wat meer verwaarloosd.

Vanouds wordt in Wielsbeke, Ooigem en Sint-Baafs-Vijve vlas geteeld en op traditionele wijze verwerkt, onder meer met dauwrotting, putrotting en Leierotting. Vanaf het midden van de 19^e eeuw kende de vlasnijverheid een steile opgang doordat er geen verbod meer wordt gesteld op het roten in de Leie. Door de Engelse en Ierse vlaskopers werd de Leie "The Golden River" genoemd, vanwege zijn vermeende unieke rootkwaliteit, wat voornamelijk te maken heeft met de trage stroming. Na de oogst wordt het gebundelde vlas in bakken of "hekkens" in de Leie te roten gelegd (om de bast van de vezel te doen weken). Na een bepaalde rootduur (afhankelijk van de weersomstandigheden) worden de bakken geleegd en het vlas in "kapellen" op droogweiden langs de Leie gezet, om te drogen en te bleken. Vaak wordt het vlas na het drogen in grote schelven gestapeld, in afwachting op een tweede

rootbeurt, waarna het opnieuw gedroogd wordt. Daarna wordt het vlas opgeslagen in schuren en moet het gezwingeld (vezel van de bast ontdaan) worden. Heel wat dorpelingen bezaten naast of achter hun woning of hoevetje een klein zwingelkot.

In september 1914 ondergaat het dorpscentrum van Sint-Baafs-Vijve een luchtbombardement, waarbij onder meer de kerk wordt beschadigd. In oktober van datzelfde jaar is de kerk een toevluchtsoord. Na WO I wordt in het dorpscentrum op de kruising van Rijksweg en Sint-Bavostraat een gedenkteken voor de gesneuvelde soldaten uit Sint-Baafs-Vijve opgericht, naar een ontwerp van beeldhouwer Antoon Van Parys uit Deinze (*1883-†1968).

Tijdens WO II nemen Belgische regimenten stelling aan de Leie tegen een oprukkende Duitse troepenmacht te Sint-Baafs-Vijve en Wielsbeke en Ooigem. Na vier dagen strijd trok het 13^e Linierregiment zich terug, bij de Leieslag ter verdediging van Sint-Baafs-Vijve en Wielsbeke. De kerk en de jongens- en meisjesschool hebben het daarbij zwaar te verduren. Ook de oude sluis en stuw uit 1863 worden zwaar beschadigd. Pas in 1953 wordt een nieuwe sluis en stuw met twee doorstromingsgaten in gebruik genomen. Mede ten gevolge van grote overstromingen in de jaren 1965 en 1966 worden plannen gemaakt voor ingrijpende moderniseringswerken aan de Leie. De kanaliseringwerken vinden plaats in de periode 1967-1983. De verbeteringswerken en de bouw van een nieuwe sluis in 1973 geven aanleiding tot het opmaken van een ruilverkaveling, doorgevoerd in de jaren 1980. De sterk meanderende Mandel wordt daarbij rechtgetrokken met behoud van enkele S-vormige bochten, voor het bekomen van een gunstiger waterafvoer bij zijn monding in de Leie.

In 2000 wordt een grenscorrectie toegepast tussen Wielsbeke en Waregem. Ten gevolge van een kanalisatie van de Leie in de tweede helft van de jaren '70 en het begin van de jaren '80, komen de bewoners van beide fusiegemeentes geïsoleerd te liggen in een zestal enclaves. Algemeen wordt de loop van de gekanaliseerde Leie als nieuwe gemeentegrens genomen, behoudens enkele uitzonderingen te Ooigem en te Sint-Baafs-Vijve. Op de grens van Zulte/ Sint-Eloois-Vijve met Sint-Baafs-Vijve wordt ter hoogte van het sluizencomplex in plaats van de nieuwe Leie de nog bevaarbare oude Leiearm als grens behouden.

Sint-Eloois-Vijve³⁸

De benaming "Vive" wordt voor het eerst vermeld in bronnen daterend van 965: "Pottingehem secus fluviolum Vive" (Potegem bij het riviertje Vijve). Deze Vivebeek of de huidige Gaverbeek mondt uit in de Leie, tussen Sint-Eloois-Vijve en Sint-Baafs-Vijve (Wielsbeke). De etymologische betekenis daarvan is "modderig".

Er zou reeds in de Romeinse periode bebouwing aanwezig zijn geweest in de regio (cfr. 2.2.4 Archeologisch kader, ID 76621). Vermoedelijk zou zich ter hoogte van Sint-Eloois-Vijve een kruising van twee belangrijke Romeinse wegen, namelijk de heirbanen Kassel-Tongeren en Bavai-Oudenburg, hebben bevonden. Door de gunstige ligging aan de Leie en aan deze heirwegen is Vijve voorbestemd om een belangrijke rol te vervullen tijdens de middeleeuwen en latere periodes. De nederzetting bevindt zich halfweg tussen Deinze en Kortrijk, op de weg Rijsel-Menen-Kortrijk-Gent en is tegelijk een rustpunt op de weg van Ingelmunster naar Kerkhove en Ronse.

Frankische inwijkelingen nemen vanaf de 5^e eeuw delen van het reeds in cultuur gebracht kouterland van hun voorgangers over. Op het einde van de 10^e eeuw wordt een burcht van Vijve vermeld als belangrijk steunpunt van graaf Boudewijn IV (980-1035) in zijn strijd tegen het opstandige Kortrijk. Waar deze burcht stond en wanneer ze gebouwd werd, is niet duidelijk.

³⁸ IOE 2020 ID 15744

In de 11^e eeuw is het huis van Vijve een vooraanstaande familie in het graafschap Vlaanderen, die onder meer het ambt van burggraaf van Kortrijk bekleedt. De Vijvenaren steunen in 1071 Robrecht de Fries (1029/32-1093) in de slag bij Kassel tegen gravin Richildis en Arnulf III. In die tijd speelt Vijve een belangrijkere rol dan Ingelmunster. Vermelding in 1072 van "Villa Sti Eligii". In 1080 verschijnt een nieuwe burggraaf te Kortrijk, een zekere Lambrecht, die afkomstig zou zijn van het huis van Vijve. In 1119 wordt de "villa quae dicitur Saneti Eligii" vermeld, een hoeve genoemd naar Sint-Elooi en Vijve. Volgens de open brief van graaf Diederik van de Elzas (1099-1168) is het geslacht van Joigny in 1145 in het bezit van Sint-Eloois-Vijve.

In 1330 wordt Sint-Eloois-Vijve vermeld als "Fivia Sancti Eligii" en in 1363 als "St (E)Loys-Vive". Volgens A. Sanderus is Sint-Eloois-Vijve in de 14^e eeuw een burggraafschap, toebehorende aan het geslacht Van den Heede. Het burggraafschap Sint-Eloois-Vijve is een leen van het kasteel van Ingelmunster en beschikt over een hoger, middelbaar en laag strafrecht, een baljuw en zeven schepenen. Onder de rechten kunnen het tolrecht, de vrije visserij in de Leie en verschillende inkomsten van naburige parochies gerekend worden. De tolrechten voor schepen op de Leie en voor wagens over de Leie brengen in de middeleeuwen voor de burggraaf van Sint-Eloois-Vijve veel geld op.

In het kader van de herinrichting van de bisdommen onder Filips II komt Sint-Eloois-Vijve in 1559 onder het bisdom van Gent (dekenij Oudenaarde) terecht. Onder het bestuur van keizer Karel (1506-1558) kent ook Sint-Eloois-Vijve een periode van stabiliteit, maar in de laatste decennia van de 16^e eeuw breken onrustige tijden aan met het opkomende protestantisme, de beeldenstorm en de reactie van de Spaanse vorsten. De kerkrekeningen van 1569-1570 laten vermoeden dat de Sint-Elooiskerk geleden heeft onder de beeldenstorm van 1566. Naast de godsdiensttroebelen, wordt de tweede helft 16^e eeuw ook gekenmerkt door een algemene ontvolking ten gevolge van ziekte, oorlogsgeweld en armoede.

Sint-Eloois-Vijve krijgt het zwaar te verduren bij de Geuzentroebelen ca. 1580. De Gentse calvinisten plunderen meermaals het dorp.

Vanaf 1583 tot de Franse revolutie heeft de familie de Plotho recht op de titel van dorpsheer van Ingelmunster, Sint-Baafs-Vijve en Sint-Eloois-Vijve. Om de goederentrafiëk in de jaren 1590, ten tijde van de Vrijbuiters van Oostende en Sluis, te beschermen wordt op de baan van Kortrijk naar Rijsel op grondgebied van Sint-Eloois-Vijve een soort van garnizoen of sterkte aangelegd. Dergelijke versterkingen worden in die periode ook in Emelgem en Tielt opgeworpen.

Het begin van de 17^e eeuw wordt gekenmerkt door een periode van stabiliteit. Ca. 1600 komt er een veerpont op de Leie, ter vervanging van de in 1590 verwoeste valbrug.

Uit een landboek van de baronie van Ingelmunster wordt duidelijk dat Sint-Eloois-Vijve een zeer landelijke en schaars bebouwde gemeente is. De dorpskern bestaat uit de Sint-Elooiskerk en enkele huizen die voornamelijk gelegen zijn aan het begin van de huidige Emiel Claus- en Schoendalestraat. Het omliggende, landelijke gebied telt slechts enkele hoeves en de molen van Vijve ten noorden van de huidige Schoendalestraat.

Na het Twaalfjarig Bestand (1609-1621), tijdens de regering van de aartshertogen Albrecht en Isabella, volgen de oorlogen van de Franse koning Lodewijk XIV elkaar op en in de jaren 1630-1640 breekt de pest uit. De inval van de Fransen in 1644 gaat gepaard met verwoestingen in de streek rond Sint-Eloois-Vijve. Het verdrag van Munster van 5 juni 1648 maakt een einde aan de Tachtigjarige Oorlog en bezegelt de splitsing van de katholieke Zuidelijke Nederlanden en de protestantse Noordelijke Nederlanden. In de periode 1648-1668 vallen Franse troepen Vlaanderen binnen, waarbij de Fransen contributies (logement, eten en oorlogsbuit) eisen van de bevolking.

In 1672 trekken de Fransen opnieuw ten strijde tegen de Nederlandse republiek. Het hoofdkwartier van de Fransen wordt in Sint-Eloois-Vijve gevestigd. Tot in 1678, met de Vrede van Nijmegen op 17 september 1678, blijven soldaten onder leiding van maarschalk d'Humières gelegerd in Sint-Eloois-Vijve. De enorme troepenaanwezigheid zorgt ervoor dat de landbouwgronden niet worden bewerkt en dat de graan- en houtvoorraden sterk slinken. In de jaren 1680-1690 breekt herhaaldelijk de pest uit. In 1683 vallen de Fransen opnieuw onze streek binnen en intendant Le Pelletier legt in alle parochies van de kasselrij Kortrijk een contributie op (De Chambres-de-Reunion-oorlog, 1683-1685).

Op het einde van de 17^e eeuw, tijdens de Negenjarige Oorlog (1688-1697), ligt Sint-Eloois-Vijve meermaals aan het front, zowel aan Franse als aan Spaanse kant. De gemeente bevindt zich in 1692 tussen de Franse troepen in Harelbeke en de geallieerden aan de overkant van de Mandel, in Dentergem, Gottem en Deinze. In 1693 zijn er Franse troepen gelegerd onder leiding van de Franse markies de la Valette. In 1695 ligt Sint-Eloois-Vijve tijdelijk in de Spaanse geallieerde invloedssfeer en wordt het dorp meermaals door de Fransen geplunderd.

In 1701 verklaren de Oostenrijkse Habsburgers, Engeland en de Noordelijke Nederlanden de oorlog aan Frankrijk en begint de Spaanse Successie-oorlog (1701-1714). De Fransen belasten elke gemeente met het periodiek leveren van keurlingen voor het fort Isabella en de Brugse vaart; Sint-Eloois-Vijve moet keurlingen leveren ter verdediging van de stad Kortrijk. In 1706 kamperen de protestantse Hollanders in Sint-Eloois-Vijve (soldaten van het leger van Overkercke). Een twintigtal geallieerde schepen die op weg van Gent naar Kortrijk ter hoogte van Zulte in het ijs vastraken, worden naar Sint-Eloois-Vijve gesleept. Herhaaldelijk worden Vijvenaren en Vijfse paarden gevorderd om munitieschepen van Vijve naar Harelbeke te slepen. In 1710 wordt een konvooi van 37 schepen te Sint-Eloois-Vijve overvallen door Fransen. Met de Vrede van Utrecht in 1714 komt een einde aan de Spaanse Successie-oorlog.

Met de Franse revolutie op het einde van de 18^e eeuw komt een einde aan het feodale systeem. Vanaf 1 oktober 1795 worden onder meer het kapittel van Doornik en de heerlijkheid Vijve-Dendermonds afgeschaft en wordt Vlaanderen ingelijfd bij Frankrijk onder het departement van de Leie.

In 1903 wordt Remi Baert (1903-1965), later de eerste Vlaamse ambassadeur in Bonn, geboren in een woning aan de huidige Remi Baertlaan.

In de eerste helft van de 20^e eeuw neemt de vlasnijverheid verder toe. Zo wordt in 1904 de eerste stoomvlaszwingelarij in Sint-Eloois-Vijve opgetrokken, een zwingelarij met 30 zwingelplanken. In 1910 telt men in de gemeente twee olieslagerijen en verscheidene vlasroterijen en zwingelarijen.

Tot 1905 krijgen de Vijfse jongens les in het 19^e-eeuwse schoolgebouw aan de Schoendalestraat. In 1905 worden de gebouwen van de voormalige meisjesschool aan de toenmalige Koekoekstraat herbestemd tot jongensschool. Wanneer de gemeentelijke meisjesschool in 1909 wordt afgeschaft, wordt de jongensschool omgevormd tot een gemengde school.

Het wachthuis bij de spoorwegovergang over de Gentseweg wordt in 1909 vergroot tot de huidige bareelwachterswoning. Het nieuwe station van Sint-Eloois-Vijve wordt opgetrokken in 1913. Het treinverkeer omvat zowel passagierstreinen, als goederentreinen voor onder meer het transport van vlas.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog wordt het station gebruikt als opslagplaats voor gasmaskers en het wordt in oktober 1918 ernstig beschadigd wanneer terugtrekkende Duitsers de treinsporen doen springen. Ook de Sint-Elooiskerk raakt beschadigd. Na de oorlog wordt het herdenkingsmonument voor de militaire en burgerlijke slachtoffers van de Eerste Wereldoorlog aan de Posterijstraat ingehuldigd (thans aan de Koekoekstraat).

Tijdens de Tweede Wereldoorlog is er in Sint-Eloois-Vijve tijdelijk een Duits soldatenkerkhof nabij de woning van de sasmeeester aan de Leie. Op het einde van de oorlog (in 1944) wordt de brug van 1942 door de Duitsers opgeblazen (de steunpijlers van de brug blijven lange tijd bestaan). De vlasnijverheid gaat na de Tweede Wereldoorlog sterk achteruit. Toch kent de gemeente na de oorlog een tamelijk sterke industriële expansie, vooral in de sectoren van textiel en (houten) bouwmaterialen. Naar aanleiding van de crisis in de vlasnijverheid en de concurrentie van het vervoer met vrachtwagens wordt het spoorwegstation van Sint-Eloois-Vijve overbodig. Na de Tweede Wereldoorlog werd een nieuwe sas op de Leie gebouwd. De nieuwe sluis op de Oude Leiearm wordt volgens het kadaster pas in gebruik genomen in 1961.

Vanaf het midden van de 20^e eeuw wordt de dorpskern en de omgeving van de Leie getypeerd door industriële gebouwen die gelegen zijn aan de noord- en westzijde van de kerk. In de tweede helft van de jaren 1970 en in het begin van de jaren 1980 wordt de Leie gekanaliseerd, waardoor de rivier bevaarbaar wordt voor schepen van 1.350 ton. De nieuwe Leiebedding zorgt ervoor dat het dorpscentrum verder van de Leie komt te liggen.

Figuur 12: Figuratieve kaart uit 1767³⁹

³⁹ CARTESIUS 2020

2.2.3 Cartografische bronnen

Villaret (1745-1748)

Op de Villaretkaart⁴⁰ (Plan 10) loopt de Leie langsheen het plangebied. Het gebied ten noorden van de Leie is op de kaart niet weergegeven. Wel komen de namen van de verschillende gehuchten voor.

Ferraris (1771-1778)

De Ferrariskaart⁴¹ (Plan 11) geeft van de omgeving een heel ander beeld. De loop van de Leie verschilt sterk met deze van de Villaretkaart. Het wegennet ten zuiden van de Leie daarentegen verschilt weinig met de vorige kaart, met uitzondering van de weg langs de Leie. Ten noorden van de Leie zijn nog meersen aanwezig, terwijl de regio ten zuiden van de Leie reeds als akkers en velden in gebruik is genomen.

Vandermaelen (1846-1854)

Ter hoogte van het plangebied wordt op de Vandermaelenkaart⁴² (Plan 12) de Leie afgebeeld met net ten westen de kern van Sint-Eloois-Vijve. Aan beide oevers van de Leie alsook ter hoogte van het plangebied bevinden zich meersen.

Atlas der Buurtwegen⁴³ (1843-1845) en Popp⁴⁴ (1842-1879)

Op beide kadastrale kaarten is hetzelfde beeld weergegeven (Plan 13 en Plan 14) nl. dat van grote, onbebouwde percelen.

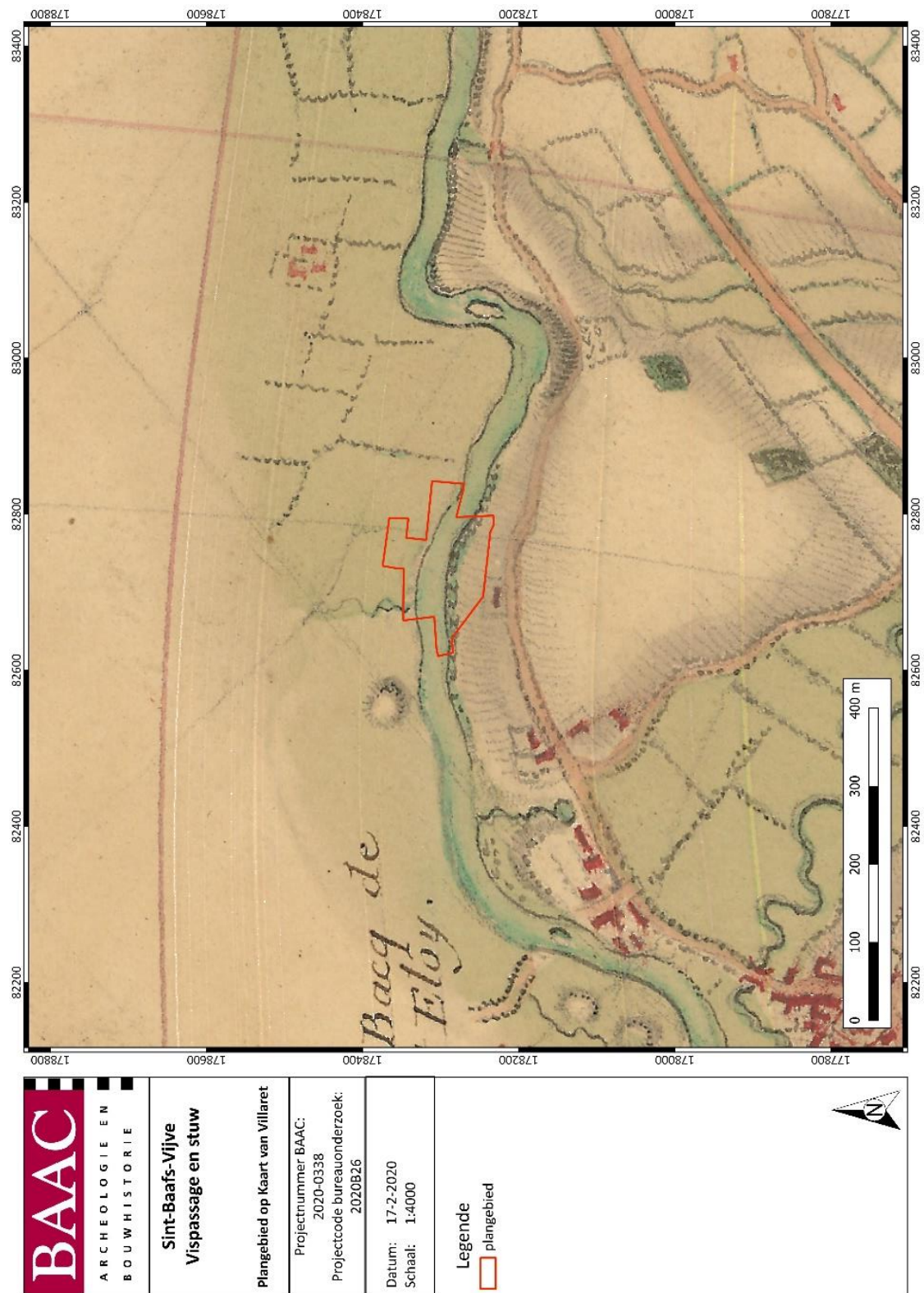
⁴⁰ GEOPUNT 2020f

⁴¹ KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË 2020

⁴² GEOPUNT 2020h

⁴³ GEOPUNT 2020g

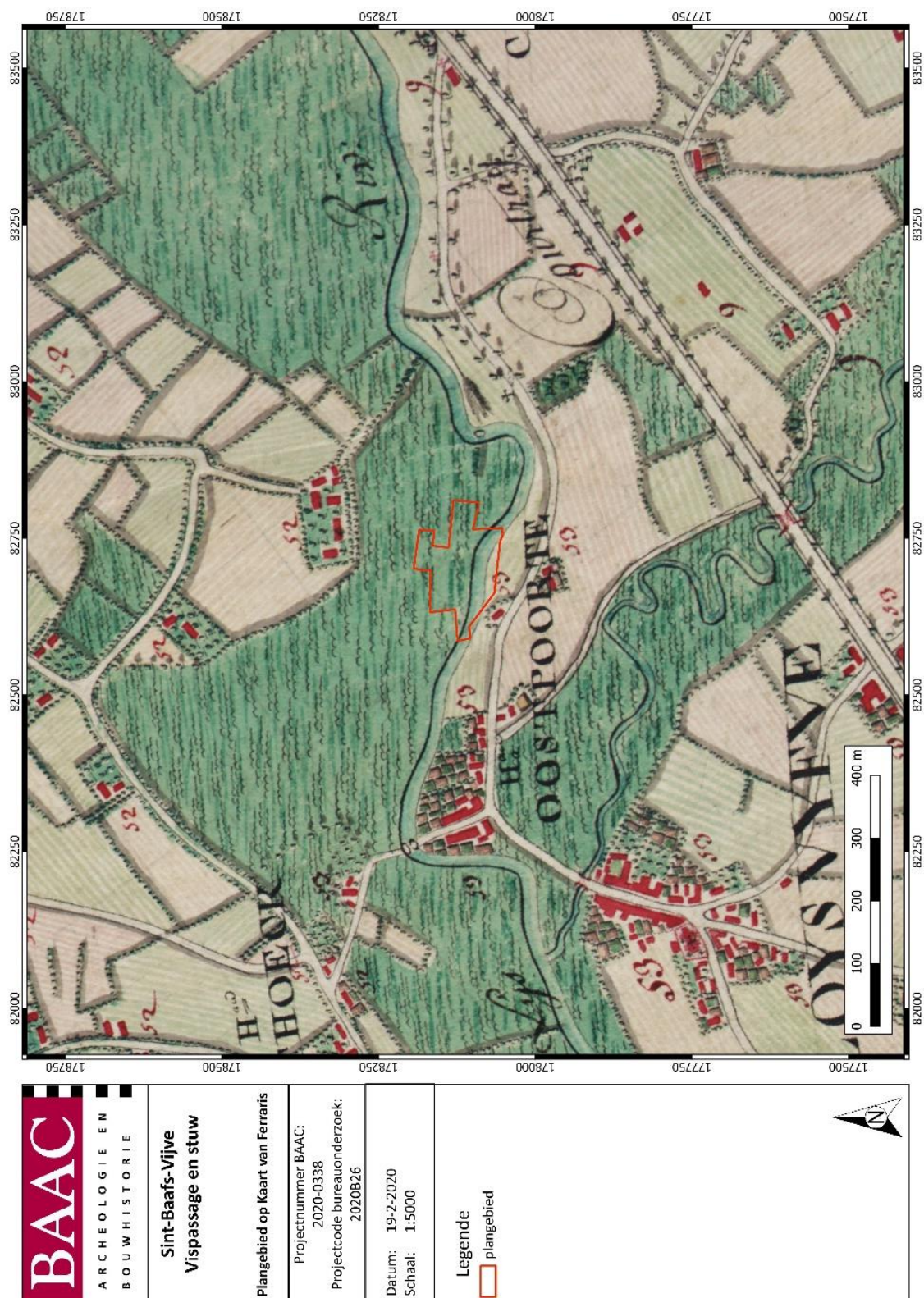
⁴⁴ KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË 2020

Plan 10: Plangebied op de Villaretkaat⁴⁵ (analoog; onbekend; 17.02.2020)

⁴⁵ GEOPUNT 2019a

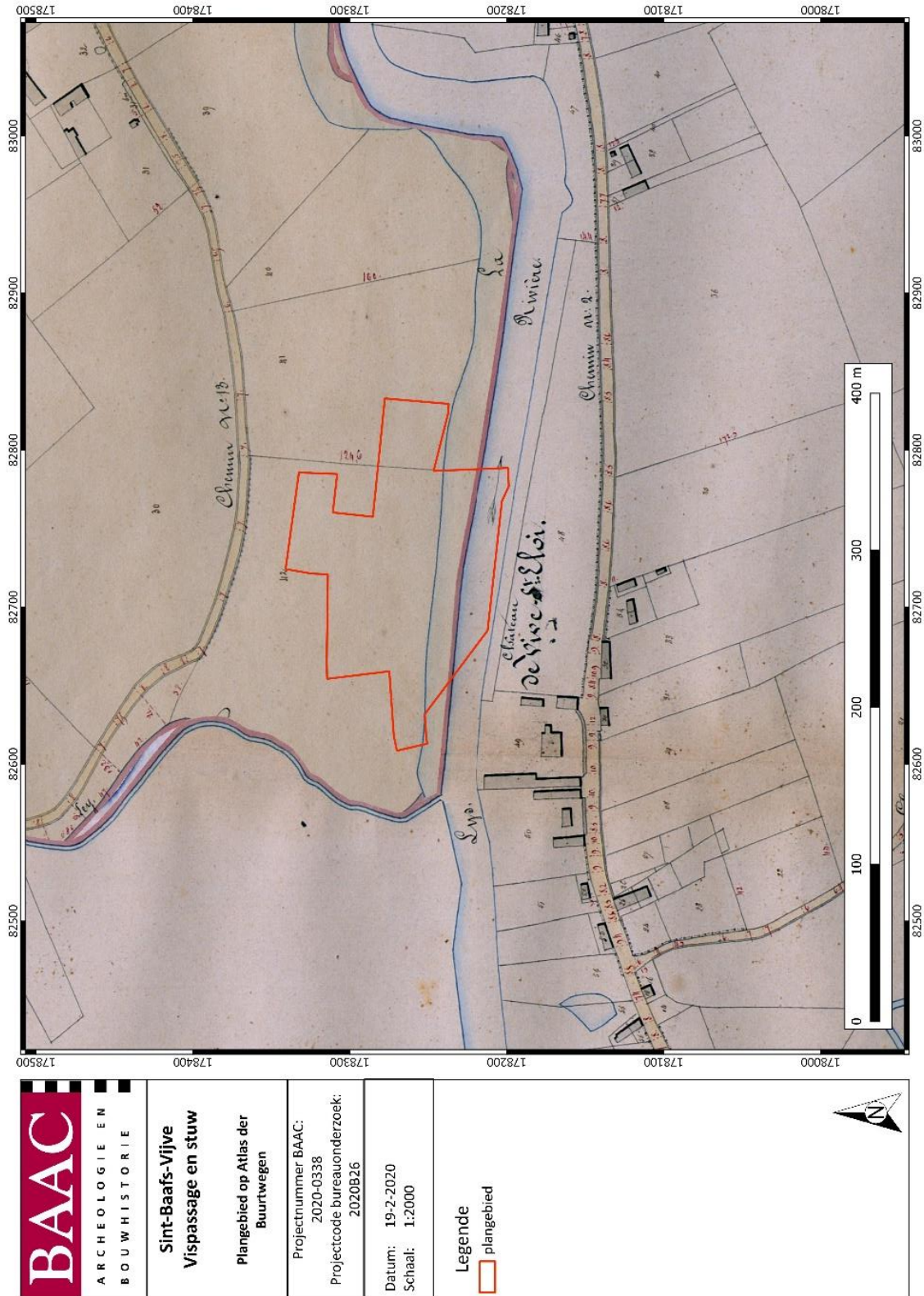
Plan 11: Plangebied op de Ferrariskaart⁴⁶ (analoog; 1:25.000; 19.02.2020)

⁴⁶ GEOPUNT 2020c

⁴⁷ GEOPUNT 2020d

Plan 13: Plangebied op de Atlas der Buurtwegen⁴⁸ (analoog; 1:2500; 19.02.2020)

⁴⁸ GEOPUNT 2020b

Plan 14: Plangebied op de Poppkaart⁴⁹ (analoog; 1:1.250-1:7.500; 19.02.2020)

⁴⁹ GEOPUNT 2020e

2.2.4 Archeologisch kader

Centrale Archeologische Inventaris

De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) is een databank van archeologische vindplaatsen in Vlaanderen. Dit overheidsinstrument helpt een inschatting maken over het archeologisch potentieel van het plangebied. Voor het plangebied zelf zijn geen archeologische waarden gekend (Plan 15).⁵⁰ Rondom het projectgebied zijn de volgende meldingen gekend (Tabel 1):

Tabel 1: Archeologische waarden in de CAI in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.⁵¹

CAI-NUMMER	OMSCHRIJVING
36139	ZULTE / OMMEGANGSTRAAT / MIDDELEEUWEN: SITE MET WALGRACHT
76621	SINT-ELOOISKERK / ROMEINSE TIJD: BOUWMATERIAAL; VOLLE MIDDELEEUWEN: KERK
714	ZULTE – KAPELLEHOEK / METAALTIJDEN: GRAFHEUVEL; ROMEINS: BEWONING
31566	ZULTE – KASTEEL TER LAKE / INDICATORE / LATE MIDDELEEUWEN: VERSTERKT KASTEEL ⁵²
32885	ZULTE DONK / TOEVALSVONDST / MIDDEN ROMEINS: AARDEWERK ⁵³
210829	DENTERGEM – SINT-PIETER EN CATHARINAKERK / OPGRAVING / MIDDELEEUWEN: KERK; NIEUWE TIJD: BEGRAVING ⁵⁴
31562	ZULTE / INDICATOR / 19 ^E EEUW: MOLEN
218298	SINT-BAAFS-VIJVE – ROTERIJSTRAAT / PROEFSLEUVENONDERZOEK / MIDDELEEUWEN: BEWONINGSPOREN

In het noordoosten van het plangebied, ter hoogte van Zulte Donk, is een vondstenconcentratie aangetroffen van een 135-tal scherven die in de midden-Romeinse tijd worden gesitueerd (ID 32885). Het merendeel van de scherven zijn handgevormd. Vermoedelijk zijn er 2 potscherven die in de late Romeinse tijd kunnen gedateerd worden.

Ten zuiden van het plangebied, aan de Sint-Elooiskerk (ID 76621), werden eveneens Romeinse sporen aangetroffen.⁵⁵ Daar werd Romeins bouwmateriaal in de voorgevel van de kerk verwerkt, waaronder Romeinse dakpannen. In de nabijgelegen Koekoekstraat bevond zich een Romeinse nederzetting,

⁵⁰ CAI 2020

⁵¹ CAI 2020

⁵² VANDEPUTTE 1991

⁵³ VERMEULEN 1992

⁵⁴ BRADT 2015

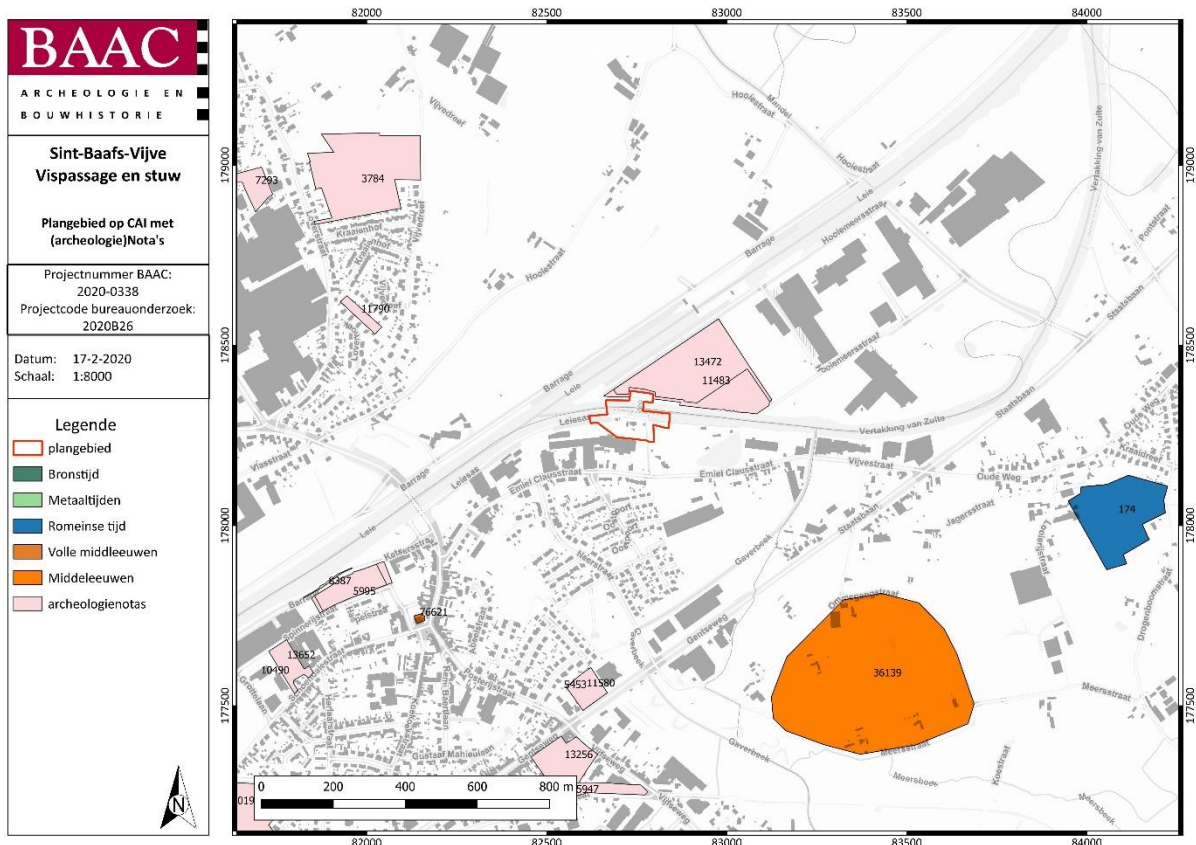
⁵⁵ DESPRIET 1978

waarvan het puin wellicht nog tijdens het eerste kwart van de 13^e eeuw zichtbaar was. Over de 12^e-eeuwse kerk zijn geen details bekend. Slechts delen van de vroeg-Gotische kerk werden aangetroffen. Het ging om een zaalkerk, opgetrokken in grijsgroene veldsteen en Doornikse steen. De kerk had een rechthoekige benedenkerk voor de gelovigen en een smal koor in het oosten.⁵⁶

In Zulte, ten noordoosten van het plangebied, is het Kasteel Ter Lake (ID 31566) opgericht op de grondvesten van het oorspronkelijk kasteel. Het oude kasteel is vermoedelijk in de eerste helft van de 18^e eeuw gesloopt. Slechts een deel van de noordgevel dateert van vóór 1748.

Ten noorden van het plangebied heeft, in het kader van de aanleg van vloerverwarming, een opgraving plaatsgevonden aan de Sint-Pieters en Catharinakerk (ID 210829). Deze opgraving bracht bakstenen en natuurstenen muurfragmenten en verschillende vloerniveaus aan het licht uit de late middeleeuwen. Daarnaast is de bekisting van een graf van een vrouw aangetroffen. In de kist bevond zich een lijkwade en enkele metaalvondsten.

Tenslotte zijn er nog sporen die slechts algemeen gesitueerd worden, zoals een site met walgracht (ID 36139) ten zuidoosten van het plangebied in de middeleeuwen en grafcirkels in de metaaltijden (ID 714).

Ander archeologisch onderzoek in de regio

Tabel 2: (Archeologie)nota's en/of eindverslagen in de regio

AN(BS)/N/EV ID	TOPONIEM	ONDERZOEK	ADVIES
N ID13472 (ID 11483)	WIELSBEKE HOOIEMEERSSTRAAT	PS (BO)	OPGRAVING
AN ID8387	WAREGEM BARRAGE	BOZ-LB	GEEN VERDER ONDERZOEK

In de Hooiemeersstraat (ID13472) werd naar aanleiding van bouwwerkzaamheden een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden 32 sleuven of putten aangelegd met 9 bijbehorende kijkvensters en 36 bodemkundige profielen. Uit het onderzoek bleek dat het projectgebied enerzijds uit een goed bewaarde A(B)C bodem bestaat en anderzijds uit recente antropogene verstoringen. Binnen het projectgebied werden verschillende archeologische sporen geregistreerd. In het oostelijk deel van de akker werden 2 clusters kuilen aangetroffen. Cluster 1 kan gedateerd worden in de late ijzertijd/Romeinse tijd. Cluster 2 lijkt later te dateren, namelijk 17^e - 18^e - 19^e eeuw. Waarschijnlijk kan deze cluster gekoppeld worden aan 'Ferme Vervaeke' of een voorloper ervan. Tot slot wordt militaire aanwezigheid tijdens WO I of WO II aangetoond door de vondst van een bomkrater. Bijgevolg drong een opgraving in een deel van het plangebied zich op (ca 7.000 m²).⁵⁸

Een ander interessante archeologienota omwille van de ligging langs de Leie, betreft een plangebied ten zuidwesten van het plangebied. Naar aanleiding van werkzaamheden langs de Leie, aan Barrage te Waregem, werd naast een bureauonderzoek⁵⁹ eveneens een landschappelijk bodemonderzoek⁶⁰ uitgevoerd. Uit het bureauonderzoek blijkt dat het projectgebied zich binnen een recente fluviatiele afzetting bevindt. De bodemkaart wijst op de aanwezigheid van een kleibodem in het noorden en een zandleembodem in het zuiden van het projectgebied. Uit de boringen is duidelijk dat de natuurlijke bodem niet meer aanwezig is, maar integraal is verstoord tot een diepte van min. 200 cm-mv. Enkel de dieper gelegen lagen zijn bewaard. Deze bestaan enerzijds uit zand en anderzijds, in het noorden, uit een laag kalkgyttja. Er werd geen verder vooronderzoek aanbevolen.

⁵⁸ POLFLIET et al. 2019⁵⁹ DE GRUYSE et al. 2017⁶⁰ DE TOLLENAERE 2018

2.3 Synthese onderzoeksresultaten

2.3.1 Datering en interpretatie onderzoeksterrein

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kan niet met zekerheid gezegd worden of er archeologische waarden aanwezig zijn binnen het plangebied. Op de historische kaarten is geen bebouwing weergegeven. Hierdoor kan voorsnog geen datering en interpretatie voor het plangebied opgesteld worden.

2.3.2 Archeologische verwachting

De ligging van het onderzoeksgebied doet de aanwezigheid van vroege occupaties sterk vermoeden en dit reeds vanaf de steentijd. Uit de huidige onderzoeksbalans Onroerend Erfgoed Vlaanderen komt duidelijk naar voren dat deze alluviale valleigronden, zogenaamde 'wetlands', nog grotendeels onontgonnen gebied zijn binnen het huidige onderzoek en dat er dus over deze locaties nog maar weinig kennis voorhanden is. Anderzijds is het duidelijk dat deze gebieden, zeker voor de prehistorische perioden een groot onderzoekspotentieel bevatten. Een voorwaarde voor het aantreffen van archeologische waarden is dat de bodem intact is en het bodembestand ongeroerd. Ook de verwachting van sporen uit de jongere periodes (vanaf de metaaltijden) wordt als hoog ingeschat. Naast een hoge kans op steentijdaanwezigheid bestaat er eveneens een hoge kans op het aantreffen van sporenarcheologie uit de jongere periodes. Het ontstaan van Sint-Eloois-Vijve aan een kruispunt van Romeinse wegen maakt de kans op het aantreffen van sporensites reëel.

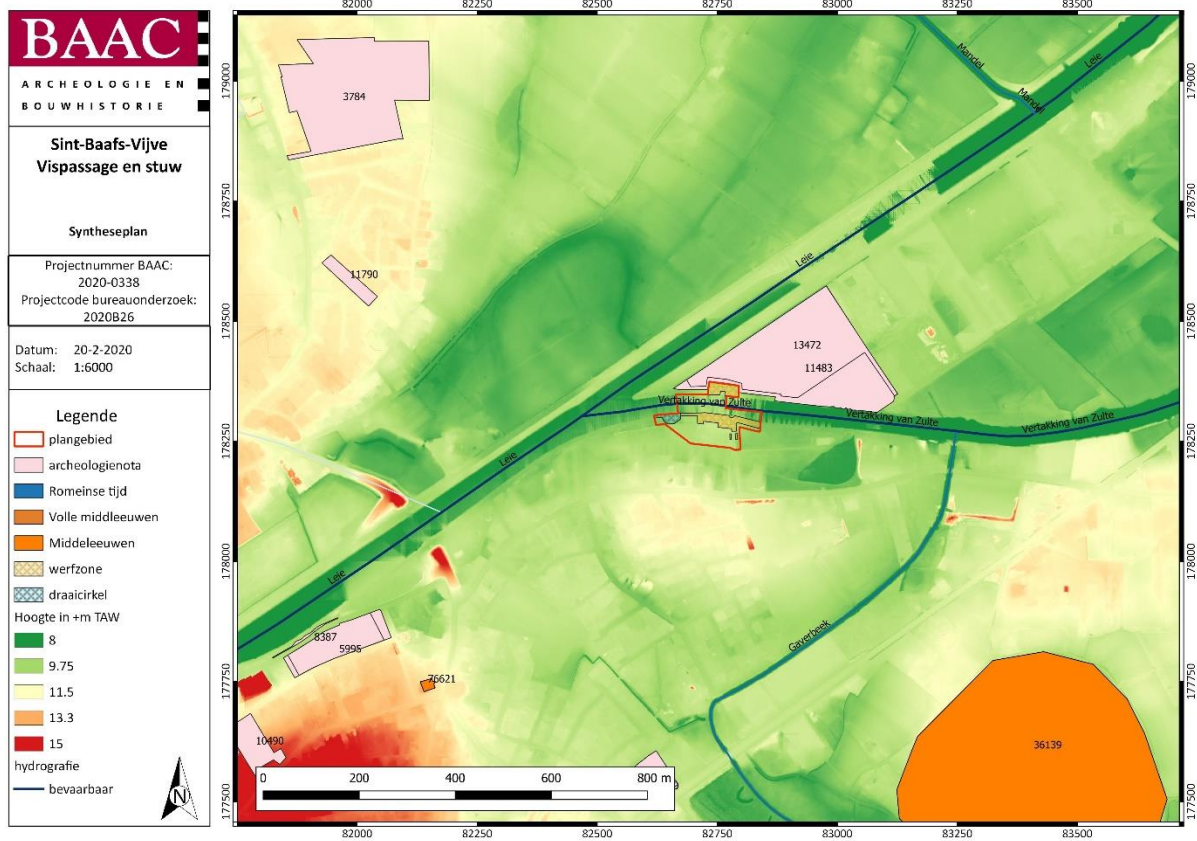
Gezien de vrij beperkte impact van de toekomstige werkzaamheden is het belangrijk om de bodemopbouw in kaart te brengen. De toekomstige werkzaamheden die nefast kunnen zijn voor het archeologisch bestand betreffen de aanleg van de werfzones en de draaicirkel. Op deze locaties zal de bodem tot 40 cm (max. 60 cm) -MV verstoord worden. Verder vooronderzoek dringt zich bijgevolg op, om enerzijds de bodemintactheid te onderzoeken in functie van steentijdoccupatie en anderzijds om de dieptes van de relevante archeologische lagen te bepalen, zodat nagegaan kan worden of de toekomstige werkzaamheden het archeologisch sporenbestand zullen verstoren.

Gezien de werkzaamheden gepaard zullen gaan met grote druk (compactie), dient rekening gehouden te worden met een buffer van 40 cm. M.a.w. zullen de werkzaamheden tot 60 cm (max. 100 cm) -MV de bodem verstoren.

2.3.3 Syntheseplan

Het syntheseplan geeft de ligging weer van het plangebied in de alluviale vlakte langs de Leie, wat reeds een eerste indicatie is voor het aantreffen van archeologische sporen vanaf de steentijden. De CAI-waardes rondom het plangebied geven een aanwijzing van de reeds gekende archeologische waardes.

Plan 16: Syntheseplan (digitaal; 1:1; 20.02.2020)

2.4 Besluit

2.4.1 Potentieel op kennisvermeerdering

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kan niet met zekerheid gezegd worden of er archeologische waarden aanwezig zijn in het plangebied. Het onderzoeksgebied werd namelijk niet specifiek bij naam vermeld in de geconsulteerde historische en archeologische bronnen. De ligging van het onderzoeksgebied in de vallei van de Leie vergroot de kans op het aantreffen van vroege sporen en/of resten vanaf de steentijd. De geografische ligging van het plangebied zal verder niet alleen een grote aantrekkingskracht hebben uitgeoefend op de mens uit de steentijd, maar eveneens daarna. Hierdoor bestaat de kans op het aantreffen van sporen uit de metaaltijden, Romeinse tijden, middeleeuwen en nieuwe tijden. Verder archeologisch vooronderzoek is noodzakelijk om het potentieel op kennisvermeerdering te onderzoeken. De kenniswinst die hiermee gepaard kan gaan, zou een aanzienlijke meerwaarde kunnen betekenen.

2.4.2 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Volgens de beslissingsboom (Figuur 13) is verder vooronderzoek noodzakelijk. Er is onvoldoende informatie gegenereerd om met zekerheid de aan- of afwezigheid van een archeologische site binnen het plangebied vast te stellen. Er kan dus voor het plangebied geen gemotiveerde uitspraak gedaan worden over het al dan niet moeten nemen van maatregelen.

BAAC Vlaanderen bvba adviseert een landschappelijk bodemonderzoek in het plangebied om te bepalen welke impact de geplande werken zouden hebben op eventueel aanwezig archeologisch erfgoed. Het kan op basis van het bureauonderzoek namelijk niet bepaald worden of de geplande werken eventueel aanwezige archeologische waarden zullen verstoren. Het potentieel op kennisvermeerdering kan pas hierna voldoende correct ingeschat worden. Op basis van de gekende archeologische data in de omgeving van het plangebied en de historische kaarten kan alvast een middelhoge tot hoge archeologische verwachting aan het plangebied toegeschreven worden.

2.4.3 Keuze onderzoeksmethode

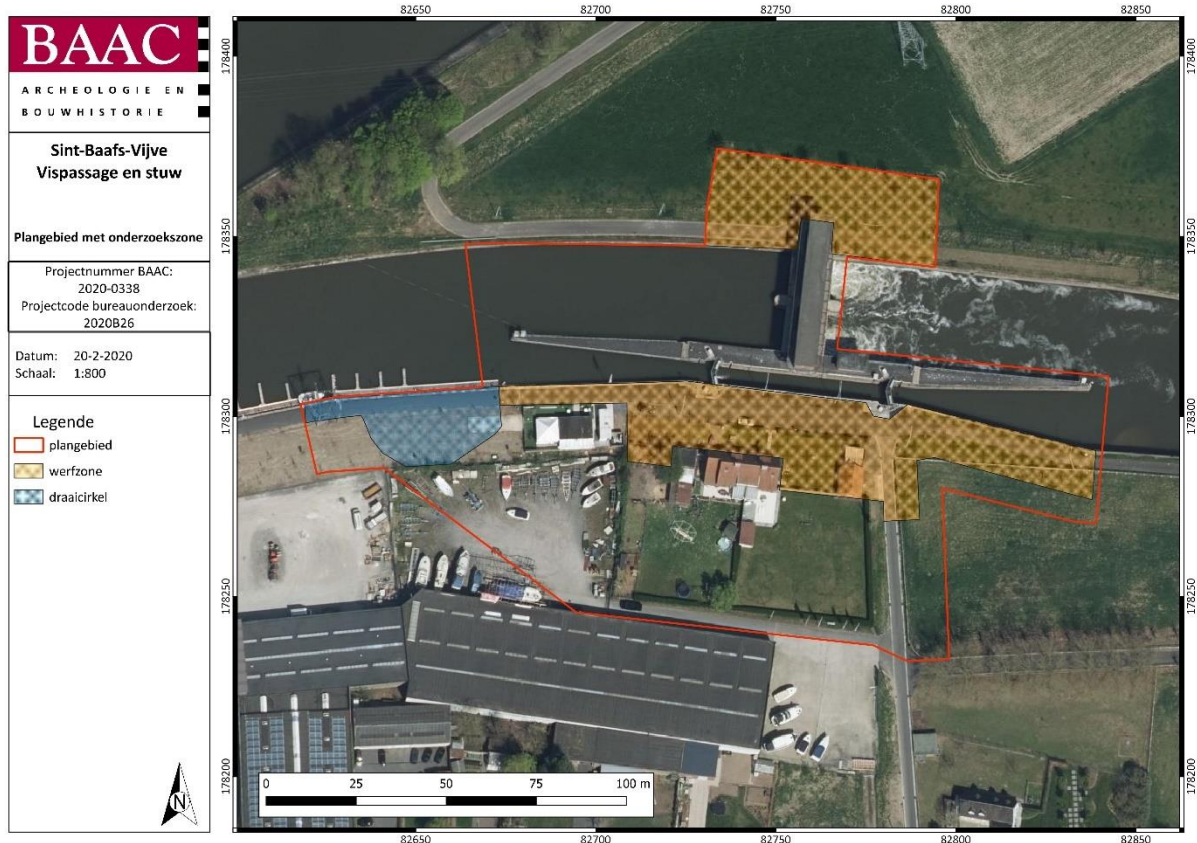
Tabel 3: Overzicht van de keuze onderzoeksmethode

METHODE	MOGELIJK	NUTTIG	SCHADELIJK	NOODZAKELIJK	MOTIVATIE
GEOFYSISCH ONDERZOEK	JA	NEE	NEE	NEE	GEZIEN HET FEIT DAT ER EEN GROTE KANS IS DAT EVENTUELE ARCHEOLOGISCHE WAARDEN UIT GRONDSPOREN EN/OF VONDSTEN ZULLEN BESTAAN, ZULLEN DE RESULTATEN VAN EEN GEOFYSISCH ONDERZOEK – INDIEN ZE AL IETS OPLEVEREN – LASTIG TE INTERPRETEREN ZIJN EN ZAL EEN DEFINITIEVE INTERPRETATIE VAN DE GEGEVENS DIE DOOR EEN DERGELIJK ONDERZOEK KUNNEN WORDEN GEGENEREERD AFHANKELIJK ZIJN VAN EEN ONDERSTEUNENDE INGREEP IN DE BODEM
VELDKARTERING	NEE	NEE	NEE	NEE	GEZIEN AANWEZIGHEID VAN VERHARDING
LANDSCHAPPELIJK BODEMONDERZOEK	JA	JA	NEE	JA	OM DUIDELIJKHEID TE KRIJGEN OVER DE BODEMOPBOUW
VERKENNEND/WAARDEREND BOORONDERZOEK	JA	JA	NEE	JA	INDIEN HET LANDSCHAPPELIJK BODEMONDERZOEK HEEFT AANGETOOND DAT DE BODEM WEINIG OF NIET IS VERSTOORD EN DE KANS OP HET AANTREFFEN VAN STEENTIJDSTES REËEL IS
PROEFPUTTEN-ONDERZOEK STEENTIJ	JA	JA	NEE	JA	INDIEN HET LANDSCHAPPELIJK BODEMONDERZOEK HEEFT AANGETOOND DAT DE BODEM WEINIG OF NIET IS VERSTOORD EN DE KANS OP HET AANTREFFEN VAN STEENTIJDSTES REËEL IS
PROEFSLEUVEN-ONDERZOEK	JA	JA	NEE	JA	PROEFSLEUVENONDERZOEK IS DE MEEST GESCHIKTE METHODE OM DE ONDERZOEKSVRAGEN EFFICIËNT EN VOLLEDIG TE BENADEREN. MAAR ENKEL NADAT HET STEENTIJDONDERZOEK WERD AFGEROND EN INDIEN DE RESULTATEN VAN HET LANDSCHAPPELIJK BODEMONDERZOEK HIER AANLEIDING TOE GEVEN

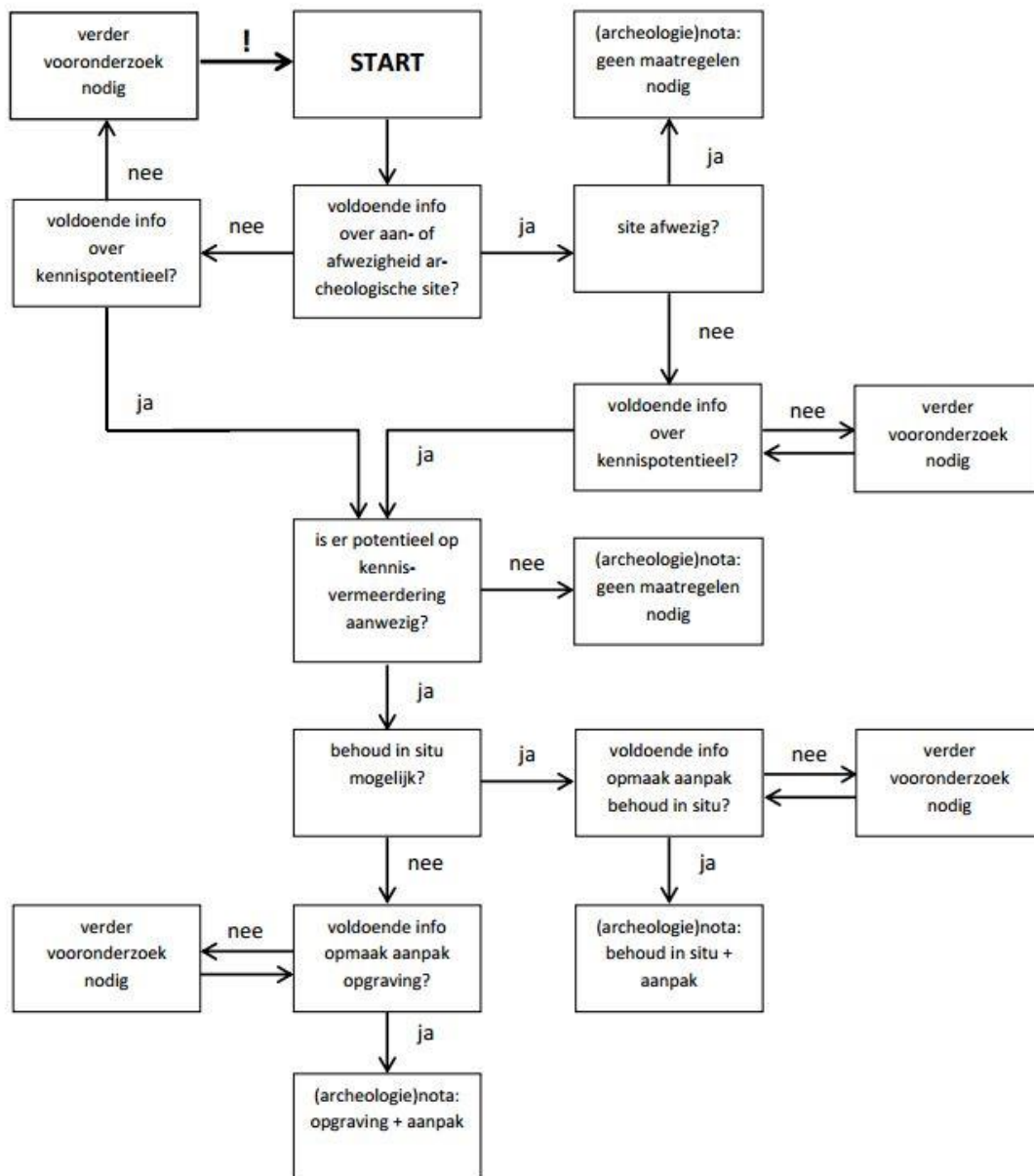
Conclusie: Op basis van de uitgevoerde bureaustudie wordt door BAAC Vlaanderen bvba na afloop van het landschappelijk bodemonderzoek in de vorm van boringen geadviseerd. De mogelijke te volgen trajecten, gebaseerd op de resultaten van het landschappelijk bodemonderzoek, worden beschreven in het programma van maatregelen.

2.4.4 Afbakening onderzoeksterrein

Een deel van de toekomstige werkzaamheden zal het bodembestand niet of nauwelijks verstoren. Het betreft enerzijds werkzaamheden binnen het huidig gabarit van de bestaande sluis en van de Leie (vispassage, portiekgebouw e.a.). Anderzijds betreft het de aanleg van voet- en fietswegen en parkeerplaatsen waarbij de verstoring minimaal wordt geacht. M.a.w. zullen de toekomstige werkzaamheden enkel ter hoogte van de werfzones en draaicirkel het mogelijk aanwezig archeologisch bestand verstoren. De werfzones worden bijgevolg geselecteerd voor verder vooronderzoek. Het betreft ca. 4.300 m².

Plan 17: Plangebied met afbakening van de zone voor verder vooronderzoek (digitaal; 1:1; 20.02.2020)

Figuur 13: Beslissingsboom voor verder archeologisch vooronderzoek⁶¹

⁶¹ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2020a

3 Samenvatting

Naar aanleiding van een aanvraag bij een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen heeft BAAC Vlaanderen bvba een archeologienota opgemaakt. Op het terrein zal door de initiatiefnemer de herinrichting van een sluis met bijbehorende vispassage gerealiseerd worden. De geplande werken impliceren aanzienlijke bodemingrepen (waaronder de aanleg van werfzones) die qua omvang mogelijk een directe bedreiging betekenen voor potentieel aanwezig archeologisch erfgoed. Eens het archeologisch bodemarchief aangetast of vernield wordt, betekent dit een onomkeerbaar informatieverlies.

De totale oppervlakte van het plangebied bedraagt ca. 17.000m². De geplande bodemingrepen hebben een oppervlakte van ca. 7.600 m². Vanwege het feit dat het terrein nog in gebruik en verhard is, betreft het hier een archeologienota met uitgesteld vooronderzoek. Dit houdt in dat de ingreep in de bodem zoals gesteld in het programma van maatregelen op een later tijdstip - nadat de verharding is verwijderd - uitgevoerd dient te worden.

Op basis van de landschappelijke, historische, cartografische en archeologische analyse is de archeologische verwachting hoog. Het betreft naast een hoge steentijdverwachting eveneens een hoge verwachting van grondsporen uit de metaaltijden tot in de nieuwe tijden.

Gezien er nog onduidelijkheid bestaat betreffende de bodemopbouw is verder vooronderzoek noodzakelijk. De vervolgstappen in het vooronderzoek worden beschreven in het programma van maatregelen van deze archeologienota.

4 Lijsten

4.1 Figurenlijst

Figuur 1: Typesnede kaaistructuur ter hoogte van de jachthaven	6
Figuur 2: Typesnede kaaistructuur ter hoogte van de voorhavens (op- en afwaarts) van de oude sluis	6
Figuur 3: Typesnede sluiskolk (links: wand tussen sluis en stuw, rechts: wand ter hoogte van de rechteroever ..	7
Figuur 4: Aanlegsteiger jachthaven (bruine arcering) uitgerust met een kraan voor het laden en lossen van boten (rode cirkel)	7
Figuur 5: kraan voor het laden en lossen van boten.....	8
Figuur 6: opbouw stuwcomplex.....	8
Figuur 7: Draaicirkel op terrein van het clubhuis en locatie van laad- en losportiek (rode cirkel)	13
Figuur 8: De vorming van de Vlaamse Vallei in de loop van het pleistoceen.	19
Figuur 9: Schematische voorstelling van een vlechtend geulenpatroon, zoals dit in de Vlaamse Vallei actief was in het weichseliaan.	20
Figuur 10: Schematische voorstelling van een meanderend rivierenpatroon, zoals dit in de vallei van de Schelde actief is vanaf het laat glaciaal. 1: Kronkelwaarden (binnenkant van de rivierbocht), 2: Oeverwal (buitenkant van de rivierbocht), 3: Komgronden, 4: Oude, verlande riviermeander.....	20
Figuur 11: Kenmerken van de quartairgeologische kaart betreffende het plangebied	25
Figuur 12: Figuratieve kaart uit 1767	32
Figuur 13: Beslissingsboom voor verder archeologisch vooronderzoek.....	47

4.2 Plannenlijst

Plan 1: Plangebied op topografische kaart (digitaal; 1:10.000; 02.2020)	2
Plan 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB) (digitaal; 1:250; 17.02.2020)	3
Plan 3: Plangebied met weergave van toekomstige inplanting op orthofoto(digitaal; 1:1; 17.02.2020)	13
Plan 4: Plangebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) met waterwegen (digitaal; 1:1; 17.02.2020)	17
Plan 5: Plangebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) met waterwegen (digitaal; 1:1; 17.02.2020)	18
Plan 6: Plangebied op de tertiairgeologische kaart (digitaal; 1:50.000; 17.02.2020)	23
Plan 7: Plangebied op de quartairgeologische kaart (digitaal; 1:200.000; 17.02.2020)	24
Plan 8: Plangebied op de quartairgeologische kaart 1:50.000 (digitaal; 1:50.000; 17.02.2020)	25
Plan 9: Plangebied op de bodemkaart van Vlaanderen (digitaal; 1:20.000; 19.02.2020)	26
Plan 10: Plangebied op de Villaretkaart (analoog; onbekend; 17.02.2020).....	34
Plan 11: Plangebied op de Ferrariskaart (analoog; 1:25.000; 19.02.2020)	35
Plan 12: Plangebied op de Vandermaelenkaart (analoog; 1:20.000; 19.02.2020)	36
Plan 13: Plangebied op de Atlas der Buurtwegen (analoog; 1:2500; 19.02.2020)	37
Plan 14: Plangebied op de Poppkaart (analoog; 1:1.250-1:7.500; 19.02.2020)	38
Plan 15: Plangebied en omgeving op de CAI-kaart (digitaal; 1:1; 17.02.2020)	40
Plan 16: Synthesepan (digitaal; 1:1; 20.02.2020)	43
Plan 17: Plangebied met afbakening van de zone voor verder vooronderzoek (digitaal; 1:1; 20.02.2020)	46

4.3 Tabellenlijst

Tabel 1: Archeologische waarden in de CAI in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.	39
Tabel 2: (Archeologie)nota's en/of eindverslagen in de regio	41
Tabel 3: Overzicht van de keuze onderzoeksmethode	45

5 Bibliografie

- AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2020. *Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren (versie 4.0)*, Brussel.
- AGIV, 2020a. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Bodemkaart.
- AGIV, 2020b. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Digitaal Hoogte Model.
- AGIV, 2020c. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Grootchalig Referentiebestand (GRB).
- AGIV, 2020d. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Orthofotomozaïek, middenschallig, winteropnamen, kleur, meest recent, Vlaanderen. Available at: <http://www.geopunt.be>.
- AGIV, 2020e. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: QUARTAIR. Available at: <http://www.geopunt.be>.
- AGIV, 2020f. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Topografische Kaart NGI 1:10000 raster, klassieke reeks. Available at: <http://www.geopunt.be>.
- BORREMANS, M., 2015. *Geologie van Vlaanderen*, Gent: Academia Press.
- BRADT, T., 2015. *Archeologische opgraving Wakken Sint-Pieter en -Catharinakerk (prov. West-Vlaanderen). Rapport 2016/16*, Ingelmunster.
- CAI, 2020. Centraal Archeologisch Inventaris. Available at: <http://cai.onroerenderfgoed.be/>.
- CARTESIUS, 2020. Cartesius. Available at: www.cartesius.be.
- CARTOGIS, 1999. GeoloGIS, een geologische ontdekkingstocht doorheen België. Available at: <http://cartogis.ugent.be/geologis/geologis> [Accessed January 1, 2016].
- DESPRIET, P., 1983. De Sint-Elooiskerk van Sint-Eloois-Vijve. In *De Gaversteke*. Brug, pp. 233–296.
- DESPRIET, P., 1978. Het oudheidkundig bodemonderzoek in het arrondissement Kortrijk in 1976. *De Leiegouw*, XX(1), pp.99–116.
- DOV VLAANDEREN, 2020a. Databank Ondergrond Vlaanderen, Bodemkaart. Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.
- DOV VLAANDEREN, 2020b. Databank Ondergrond Vlaanderen, neogeen/paleogeen (tertiar). Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.
- DOV VLAANDEREN, 2020c. Databank Ondergrond Vlaanderen, Quartair. Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.
- GEOPUNT, 2020a. GEOPUNT VLAANDEREN.
- GEOPUNT, 2020b. GEOPUNT VLAANDEREN: Atlas der Buurtwegen Vlaanderen (ca1840). Available at:

- <http://www.geopunt.be>.
- GEOPUNT, 2020c. GEOPUNT VLAANDEREN: Ferrariskaart (1777). Available at:
<http://www.geopunt.be>.
- GEOPUNT, 2020d. GEOPUNT VLAANDEREN: Kaart Vandermaelen (1846-1854). Available at:
<http://www.geopunt.be>.
- GEOPUNT, 2020e. GEOPUNT VLAANDEREN: Popp-kaart Vlaanderen (1842-1879). Available at:
<http://www.geopunt.be>.
- GEOPUNT, 2020f. GEOPUNT VLAANDEREN: Villaretkaart (1745-1748). Available at:
<http://www.geopunt.be>.
- GEOPUNT, 2020g. Toelichting: Atlas Der Buurtwegen (1843-1845).
- GEOPUNT, 2020h. Toelichting: Vandermaelen (1846-1854).
- DE GEYTER, G., 1999. *Toelichting bij de Geologische kaart van België (Vlaams Gewest). Kaartblad 21: Tielt*, Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap Afdeling Natuurlijke Rijkdommen en Energie.
- DE GRUYSE, J. et al., 2017. *Archeologienota Waregem, Barrage, Sint-Michiels-Brugge*. Available at:
<https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/8387>.
- IOE, 2020. Inventaris Onroerend Erfgoed. Available at: <https://inventaris.onroerenderfgoed.be>.
- KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË, 2020. Toelichting: Ferraris (kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden). Available at: http://belgica.kbr.be/nl/coll/cp/cpFerraris_nl.html.
- LAGA, P., LOUWYER, S. & GEERTS, S., 2001. Paleogene and Neogene lithostratigraphic units (Belgium). *Geologica Belgica*, 4(1-2), pp.135-152.
- DE MOOR, G. et al., 1997. *Toelichting bij de quartairgeologische kaart van België, Vlaams Gewest: Kaartblad 21 Tielt*, Gent.
- DE MOOR, G., 2000. *Toelichting bij de quartairgeologische kaart van België, Vlaams Gewest: Kaartblad 22 Gent*, Gent: Vlaamse overheid, Dienst Natuurlijke Rijkdommen.
- ONROEREND ERFGOED VLAANDEREN, 2020. Een beslissingsboom voor verplicht archeologisch vooronderzoek. Available at:
https://www.onroerenderfgoed.be/assets/files/content/images/stroomschema_stedenbouwkundig-verkaveling_v7.pdf.
- POLFLIET, B., SLABBINCK, F. & GHYSELBRECHT, E., 2019. *Nota Hooimeersstraat (Wielsbeke, West-Vlaanderen), Ruben Willaert bvba, Sint-Michiels-Brugge*. Available at:
<https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/13472>.
- VAN STRYDONCK, M., DE MULDER, G. & ALDERWEIRELDT, M., 2000. *De Schelde: verhaal van een rivier*, Leuven: Davidsfonds Uitgeverij nv.
- DE TOLLENAERE, J., 2018. *Nota, Barrage (Waregem, West-Vlaanderen), Ruben Willaert bvba, Sint-Michiels-Brugge*. Available at:
<https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/8387>.

VANDEPUTTE, M., 1991. De bezitters van de heerlijkheid Zulte in de Lat Middeleeuwen (1250-1795). *Bijdragen tot de Geschiedenis en folklore van Zulte*, pp.41–53.

VERBRUGGEN, C., DENYS, L. & KIDEN, P., 1991. Paleo-ecologische en geomorfologische evolutie van Laag- en Midden-België tijdens het Laat-Kwartair. *De Aardrijkskunde*, 1991/3, pp.357–376.

VERMEULEN, F., 1992. *Tussen de Leie en Schelde. Archeologische inventaris en studie van de Romeinse bewoning in het zuiden van de Vlaamse Zandstreek*,